

HRVATSKI SAVEZ
UDRUGA
INVALIDA RADA
HSUIR

VODIČ KROZ PROPISE

5

HRVATSKI SAVEZ UDRUGA INVALIDA RADA

Nakladnik: Hrvatski savez udruga invalida rada

Za nakladnika: Ante Štulić

Autor: Leke Sokolaj

Tisak: Correctus print

Naklada 300 primjeraka

Zagreb, 2023.

Tiskanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade

UVODNE NAPOMENE

Misao vodilja o izradi novog „Vodiča kroz propise“, primarno je određena ugradnjom u nacionalno zakonodavstvo najviših međunarodnih pravnih standarda na unaprjeđenju kvalitete življenja invalida rada i ostalih osoba s invaliditetom: Zakona o inkluzivnom dodatku, Zakona o osobnoj asistenciji i Zakona o povlasticama u prometu.

Problem stalnih izmjena i dopuna zakona, donošenja međunarodnih direktiva i uredbi, primjena i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, uvjetuju dobru informiranost invalida rada o svojim pravima, postupcima i načinima ostvarivanja istih.

Maksima „Ignorantia iuris nocet „- nepoznavanje prava šteti, ima za posljedicu potrebu stalne edukacije o promjenama u zakonodavstvu, izazovima u ostvarivanju prava u administrativnim procedurama i postupcima koji su često kompleksni i zahtijevaju visoku razinu poznavanja pravila i zakona.

Nedostatak znanja i informiranosti o pravima predstavlja ozbiljnu prepreku za punu integraciju i sudjelovanje invalida rada i ostalih osoba s invaliditetom u društvu. Postupci ostvarivanja prava nažalost još uvijek su složeni i dugotrajni, teškoćama u realizaciji, izazivaju nezadovoljstvo kod članova i otežavaju pristup potrebnoj podršci i ostvarivanja potrebnih usluga.

Nadamo se da će Vodič kroz propise, koji s nametnuo kao potreba i nužnost osigurati punopravnu participaciju i u velikoj mjeri olakšati snalaženje, uvid, saznanja o pravima, i ostvarivanje njihovih prava u postupcima, poboljšanja njihova položaja i potrebne pune integracije invalida rada i ostalih osoba s invaliditetom u svim aspektima društvenog života.

Sukladno navedenom u cilju ostvarivanja jedne od programskih aktivnosti HSUIR-a - zakonske inicijative donošenja, izmjena i dopuna Zakona, usklađivanja nacionalnog zakonodavstva s Konvencijom UN o pravima osoba s invaliditetom, zajedno sa krovnom organizacijom Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske, sudjelovanjem u radnim povjerenstvima na izradi i donošenju niza Zakona, ostvarili smo mogućnosti za ugradnju u nacionalno zakonodavstvo sadržaje odredbi članaka Konvencije i Preporuke UN Odbora o provedbi Konvencije UN o pravima osoba s invaliditetom.

PREGLED PROPISA VAŽNIH ZA INVALIDE RADA I OSTALE OSOBE S INVALIDITETOM

ZAKON O INKLUZIVNOM DODATKU

Inkluzivni dodatak je novčana naknada namijenjena osobi s invaliditetom u svrhu prevladavanja različitih prepreka koje mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Zakonom o inkluzivnom dodatku objedinjuju se četiri dosadašnje naknade -osobna invalidninu, doplatak za pomoć i njegu, uvećani doplatak za djecu i naknada za nezaposlene.

Inkluzivni dodatak ne smatra se prihodom u smislu zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi. Osnovicu na temelju koje se izračunava iznos inkluzivnog dodatka odlukom određuje Vlada Republike Hrvatske, **najava je da 100% osnovice iznosi 120 eura.**

Inkluzivni dodatak utvrđuje se prema određenoj razini potpore, za osobe s invaliditetom iznosi:

1. 600% osnovice za prvu razinu potpore – 720 eura

- odrasle osobe s tjelesnim oštećenjem IV. stupnja s Barthel indeksom 0-20
- odrasle osobe s poremećajem iz autističnog spektra IV. stupnja s dodatnom teškoćom
- odrasle osobe s psihičkom bolesti IV. stupnja s dodatnom teškoćom
- -djeca i odrasle osobe s težim i teškim intelektualnim teškoćama IV. stupnja,
- djeca do sedam godina s tjelesnim oštećenjem III. ili IV. stupnja
- djeca od sedam do 18 godina s tjelesnim oštećenjem IV. stupnja s Barthel indeksom 0-20
- djeca od sedam do 18 godina s tjelesnim oštećenjem IV. stupnja s Barthel indeksom 21-35 i dodatnom teškoćom III. ili IV. stupnja
- djeca od sedam do 18 godina s tjelesnim oštećenjem III. stupnja s Barthel indeksom 36-60 i dodatnom teškoćom III. ili IV. stupnja
- djeca s oštećenja vida IV. stupnja s dodatnom teškoćom
- djeca s oštećenja sluha IV. stupnja s dodatnom teškoćom
- djeca s gluhošljepoćom IV. stupnja
- djeca s poremećajem iz autističnog spektra IV. stupnja
- djeca s psihičkom bolesti IV. stupnja
- djeca s kroničnom bolesti IV. stupnja

2. 400% osnovice za drugu razinu potpore – 480 eura

- odrasle osobe s tjelesnim oštećenjem IV. stupnja s Barthel indeksom 21-35
- odrasle osobe s oštećenjem vida IV. stupnja bez ostatka osjeta svjetla ili s dodatnom teškoćom
- odrasle osobe s oštećenjem sluha IV. stupnja s dodatnom teškoćom
- odrasle osobe s gluhošljepoćom IV. stupnja
- odrasle osobe s poremećajem iz autističnog spektra IV. stupnja bez dodatne teškoće
- odrasle osobe s psihičkom bolesti IV. stupnja bez dodatne teškoće

- **odrasle osobe s kroničnom bolesti IV. stupnja uz postojanje potrebe za specifičnom njegom uz izvođenje medicinsko-tehničkih zahvata**
- **djeca i odrasle osobe s lakim i umjerenim intelektualnim teškoćama IV. stupnja**
- djeca od sedam do 18 godina s tjelesnim oštećenjem IV. stupnja s Barthel indeksom 21-35 bez dodatne teškoće
- djeca od sedam do 18 godina s tjelesnim oštećenjem II. stupnja s Barthel indeksom 61-90 i dodatnom teškoćom III. ili IV. stupnja
- djeca s oštećenjem vida IV. stupnja bez dodatne teškoće
- djeca s oštećenjem sluha IV. stupnja bez dodatne teškoće
- djeca s gluhošljepoćom III. stupnja
- djeca s poremećajem iz autističnog spektra III. stupnja s dodatnom teškoćom
- djeca s psihičkom bolesti III. stupnja s dodatnom teškoćom
- djeca s razvojnim teškoćama koje nisu definirane Listom oštećenja IV. stupnja
- djeca s kroničnom bolesti III. stupnja

Pravo na inkluzivni dodatak ne priznaje se:

- a. **osobi kojoj je priznata usluga smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi ili drugim propisima,**
- b. **osobi koja osobnu invalidninu ostvaruje prema posebnim propisima,**
- c. **osobi koja doplatak za pomoć i njegu ostvaruje prema posebnim propisima, osim korisnika prava na pomoć i njegu. iz članka 11. stavka 2. ovoga Zakona.**

3. 360% osnovice za treću razinu potpore – 432 eura

- **odrasle osobe s tjelesnim oštećenjem III. stupnja s Barthel indeksom 36-60**
- **odrasle osobe s oštećenjem vida III. ili IV. stupnja bez dodatne teškoće**
- **odrasle osobe s oštećenjem sluha III. ili IV. stupnja bez dodatne teškoće**
- **odrasle osobe s gluhošljepoćom III. stupnja**
- **djeca i odrasle osobe s intelektualnim teškoćama III. stupnja bez dodatne teškoće**
- **odrasle osobe s psihičkom bolesti III. stupnja**
- **odrasle osobe s kroničnom bolesti IV. stupnja**
- **osobe s poremećajem glasa, jezika i govora IV. stupnja**
- djeca do sedam godina s tjelesnim oštećenjem II. stupnja
- djeca od sedam do 18 godina s tjelesnim oštećenjem III. stupnja s Barthel indeksom 36-60 bez dodatne teškoće
- djeca od sedam do 18 godina s tjelesnim oštećenjem II. stupnja s Barthel indeksom 61-90 bez dodatne teškoće
- djeca s oštećenjem vida III. stupnja
- djeca s oštećenjem sluha III. stupnja
- djeca s razvojnim teškoćama koje nisu definirane Listom oštećenja III. stupnja
- djeca s kroničnom bolesti II. stupnja
- djeca i odrasle osobe s poremećajem iz autističnog spektra III. stupnja bez dodatne teškoće
- djeca s psihičkom bolesti III. stupnja bez dodatne teškoće

4. 135% osnovice za četvrtu razinu potpore - 162 eura

- **odrasle osobe s tjelesnim oštećenjem II. stupnja s Barthel indeksom 61-90**
- **odrasle osobe s kroničnom bolesti III. stupnja**
- **osobe s poremećajem glasa, jezika i govora III. stupnja**
- **djeca i odrasle osobe s intelektualnim teškoćama II. stupnja s dodatnom teškoćom**

- djeca s oštećenjem vida II. stupnja
- djeca s oštećenjem sluha II. stupnja
- djeca s razvojnim teškoćama koje nisu definirane Listom oštećenja II. stupnja
- djeca i odrasle osobe s intelektualnim teškoćama II. stupnja s dodatnom teškoćom
- djeca s psihičkom bolesti II. stupnja s dodatnom teškoćom

5. 115% osnovice za petu razinu potpore -138 eura

- odrasle osobe s oštećenjem vida II. stupnja
- odrasle osobe s oštećenjem sluha II. stupnja
- djeca i odrasle osobe s intelektualnim teškoćama II. stupnja bez dodatne teškoće
- djeca i odrasle osobe s psihičkom bolesti II. stupnja bez dodatne teškoće
- odrasli samci s kroničnom bolesti II. stupnja
- osobe s poremećajem glasa, jezika i govora II. stupnja.

Pravo na inkluzivni dodatak u iznosu točke 4. i 5. ovoga Zakona ne priznaje se osobi:

- a. koja ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima*
- b. koja ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti*
- c. kojoj je osiguran smještaj u ustanovi socijalne skrbi i kod drugih pružatelja socijalnih usluga, u zdravstvenoj ili u drugoj ustanovi odnosno organizirano stanovanje, sukladno odredbama zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi ili drugim propisima*

Iznimno, korisnicima prava na pomoć i njegu koji su navedeno pravo ostvarili prema propisima o mirovinskom i invalidskom osiguranju koji su važili do 31. prosinca 1998., pravo na inkluzivni dodatak priznaje se u iznosu, umanjenom za iznos ostvarenog prava na pomoć i njegu.

-zakonska inicijativa HSUIR-a.

Postupak za priznavanje prava na inkluzivni dodatak pokreće se na zahtjev stranke, ili po službenoj dužnosti –(dosadašnjim korisnicima osobne invalidnine i doplatka za pomoć i njegu) isplata istog neovisno o danu donošenja odluke obavljat će se od 01. siječnja 2024. godine, što znači retroaktivno;

Postupak za priznavanje prava na inkluzivni dodatak je žuran.

Ako nije potrebno provoditi ispitni postupak, Zavod je dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Ako je potrebno provoditi ispitni postupak, Zavod je dužan donijeti rješenje i dostaviti ga stranci u roku od 30 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

Pravo na inkluzivni dodatak priznaje se s danom podnošenja urednog zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti.

ZAKON O OSOBNOJ ASISTENCIJI (NN 71/23)

Ovim Zakonom uređuje se usluga osobne asistencije, sadržaj i način pružanja usluge, korisnici usluge, postupak za priznavanje prava na uslugu osobne asistencije, uvjeti za priznavanje prava na uslugu, uvjeti za osobnog asistenta, komunikacijskog posrednika i videćeg pratitelja, uvjeti za pružatelje usluga, ugovaranje usluge, imenovanje, sastav i zadaća Komisije za procjenu potreba korisnika za uslugom osobne asistencije, evidencije, nadzor, financiranje usluge te druga pitanja značajna za pružanje usluge osobne asistencije.

Osobna asistencija može obuhvatiti:

- obavljanje kućanskih poslova, uključujući i organiziranje prehrane, koje korisnik nije u mogućnosti samostalno obaviti ili koje umjesto korisnika nisu u mogućnosti obaviti članovi kućanstva*
- hranjenje*
- održavanje osobne higijene*
- omogućavanje mobiliteta i kretanja*
- rukovanje pomagalicama*
- pratnju i pomoć u različitim socijalnim aktivnostima, uključujući i putovanja unutar i izvan Republike Hrvatske*
- pomoć pri obavljanju administrativnih aktivnosti*
- pružanje podrške u komunikaciji između osobe s oštećenjem sluha i čujuće okoline u svrhu pristupa informacijama u svim područjima života*
- pružanje podrške u kretanju gluhoslijepim osobama te podrške u komunikaciji između gluhoslijepih osoba i okoline, u svrhu pristupa informacijama u svim područjima života.*

Pravo na uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent ne može ostvariti osoba:

- koja ostvaruje uslugu pomoći u kući temeljem zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi ili drugog propisa*
- kojoj je osiguran smještaj u ustanovi socijalne skrbi i kod drugih pružatelja socijalnih usluga, u zdravstvenoj ili u drugoj ustanovi, odnosno organizirano stanovanje temeljem zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi ili drugog propisa*
- koja ostvaruje pravo na njegovatelja na temelju drugih propisa.*

1.) Uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent, za kojom je procijenjena potreba pomoći na temelju Liste procjene potreba od strane Povjerenstva, može ostvariti osoba s invaliditetom u rasponu od 44 do 352 sata mjesečno, odnosno 10 do 80 sati tjedno.

2) Satnica usluge osobne asistencije koju pruža osobni asistent razvrstava se sukladno potrebama korisnika na sljedeći način:

- Uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent u trajanju do 352 sata mjesečno može ostvariti samac s tjelesnim oštećenjem 4. stupnja koji ima Barthel indeks 0 – 20*

– Uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent u trajanju do 176 sati mjesečno može ostvariti:

1. osoba s tjelesnim oštećenjem 4.stupnja koja ima Barthel indeks 0 – 20
2. osoba s tjelesnim oštećenjem 4.stupnja koja ima Barthel indeks 21 – 35 i koja živi sama ili su ostali članovi kućanstva maloljetni
3. samac s mentalnim oštećenjem 4.stupnja

– Uslugu osobne asistencije koju pruža osobni asistent u trajanju do 88 sati mjesečno može ostvariti:

1. osoba s tjelesnim oštećenjem 4. stupnja koja ima Barthel indeks 21 – 35
2. osoba s tjelesnim oštećenjem 3. stupnja koja ima Barthel indeks 36 – 45
3. osoba s intelektualnim oštećenjem 3. i 4. stupnja
4. osoba s poremećajima iz autističnog spektra 3. i 4. stupnja
5. osoba s mentalnim oštećenjem 4. stupnja koja živi u obitelji
6. samac s mentalnim oštećenjem 3. stupnja ili
7. samac s kroničnim bolestima 4. stupnja.

Iznimno, osoba kojoj je odobrena usluga cjelodnevnog boravka više od tri dana u tjednu na temelju zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi, ima pravo na najviše 88 sati mjesečno usluge osobne asistencije koju pruža osobni asistent.

Iznimno od osoba čiji roditelj ili drugi član obitelji ima priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja za potrebu skrbi o njoj na temelju zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi, može ostvariti pravo na uslugu osobne asistencije do 88 sati mjesečno ako:

- živi sa samohranim roditeljem
- živi u jednoroditeljskoj obitelji
- živi u dvočlanom kućanstvu
- živi u kućanstvu s dvije ili više osoba s invaliditetom ili
- je potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe jer joj je zbog održavanja života potrebno pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za koje je prema preporuci liječnika roditelj njegovatelj ili njegovatelj osposobljen, a koja se zbog svog zdravstvenog stanja ne može uključiti u programe u zajednici. Iznimno osoba čiji roditelj ili drugi član obitelji ima priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja za potrebu skrbi o njoj na temelju zakona kojim se uređuje djelatnost socijalne skrbi, može ostvariti pravo na najviše **44 sata mjesečno usluge osobne asistencije ako živi u kućanstvu u kojem je bračni ili izvanbračni partner roditelja njegovatelja zbog radnih obveza odsutan iz mjesta prebivališta duže od šest mjeseci godišnje.**

Napomena: za potrebe priznavanja statusa korisnika navedene usluge, potrebno je pokrenuti postupak vještačenja u sustavu socijalne skrbi i temeljem Nalaza i mišljenja sukladno Uredbi o metodologijama vještačenja, utvrđivanja težine invaliditeta i oštećenja funkcionalnih sposobnosti, Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, procjeni i očevitom Povjerenstva ostvariti pravo na osobnog asistenta i potrebnu satnicu.

Za pružanje usluge osobne asistencije pravne osobe moraju ispunjavati mjerila prostora, opreme, potrebnih stručnih i drugih radnika, sadržaj, opseg i način pružanja usluge.

Ako su prihodi korisnika usluge osobne asistencije viši od prosječne neto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini, dužan je sudjelovati u plaćanju cijene usluge u iznosu od 1% cijene usluge, a ako su prihodi korisnika viši od dvije prosječne neto plaće isplaćene u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini, dužan je sudjelovati u plaćanju cijene usluge u iznosu od 2% cijene usluge.

Jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb dužan je za pružatelje usluge osobne asistencije kojima je donio rješenje o ispunjavanju mjerila najmanje jednom godišnje obavljati kontrolu ispunjavanja mjerila za pružanje usluge osobne asistencije utvrđenih rješenjem.

ZAKON
O POVLASTICAMA U PROMETU
(NN 133/23)

ZA OSOBE S INVALIDITETOM
Željeznički putnički prijevoz

Osobe s invaliditetom imaju pravo na povlasticu u željezničkom putničkom prijevozu od 75 % od redovite prijevozne cijene vozne karte za četiri putovanja godišnje, i to:

- slijepo osobe i osobe koje imaju do 10 % sposobnosti vida, s vrlo velikim smanjenjem vida (oštrina vida boljeg oka manja od 0,05 %)
- gluhoslijepo osobe
- osobe s potpunim gubitkom sluha na oba uha čije oštećenje organizma iznosi 100 %
- osobe s intelektualnim teškoćama (težim i teškim)
- osobe s invaliditetom kod kojih je utvrđeno oštećenje donjih ekstremiteta 70 % ili više
- osobe na trajnoj dijalizi sa 100 % tjelesnog oštećenja
- djeca s teškoćama u razvoju s utvrđenim III. i IV. stupnjem funkcionalnog oštećenja
- osobe s invaliditetom s utvrđenim III. i IV. stupnjem funkcionalnog oštećenja.

Kada se osoba s invaliditetom koristi pravom na povlasticu u željezničkom prijevozu po ovome Zakonu, ima pravo na besplatnu vožnju za pratitelja.

Korisnici navedene povlastice i njihovi pratitelji imaju pravo na povlasticu za prijevoz u svim vrstama vlakova.

Pomorski putnički prijevoz

Osobe s invaliditetom s tjelesnim oštećenjem na donjim ekstremitetima od 70 % i 80 % te oštećenjem vida od 90 % oštećenja organizma kojima nije utvrđen III. ili IV. stupanj funkcionalnog oštećenja te osobe na trajnoj dijalizi sa 100 % tjelesnog oštećenja kojima nije utvrđen III. ili IV. stupanj funkcionalnog oštećenja, ostvaruju pravo na povlasticu u pomorskom prijevozu od 75 % od redovite cijene vozne karte za četiri putovanja godišnje na svim linijama u pomorskom prometu.

Pratitelj osobe s invaliditetom ostvaruje pravo na besplatni prijevoz.

Oslobađanje od plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta i cestarine osoba s invaliditetom

Osobe s invaliditetom s 80 % ili više postotaka tjelesnog oštećenja ili kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 60 % ili više postotaka ne plaćaju godišnju naknadu za uporabu javnih cesta koja se plaća pri registraciji motornih i priključnih vozila ili prilikom produženja važenja prometne dozvole

za jedan osobni automobil **koji imaju u svom vlasništvu odnosno koji koriste na temelju ugovora o leasingu.**

Osobe s invaliditetom kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 80 % i više ili kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila vida od 100 % ili kojima je utvrđeno tjelesno oštećenje osjetila sluha od 100 % ili hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata sa 100 % tjelesnog oštećenja ili civilni invalidi iz Domovinskog rata sa 100 % tjelesnog oštećenja **ne plaćaju cestarinu za uporabu autoceste i objekta s naplatom za osobni automobil kojim se prevoze.**

(3) Pravo na oslobađanje od plaćanja cestarine iz stavka 2. ovoga članka ostvaruje se samo za prijevoz autocestom i objektom s naplatom koji se obavlja kao prijevoz za osobne potrebe osobe s invaliditetom.

(4) Pravo na oslobađanje od plaćanja cestarine za vozilo iz stavka 2. ovoga članka osoba s invaliditetom ostvaruje sukladno propisu koji uređuje naplatu cestarine.

(5) Pravo na oslobađanje od plaćanja cestarine ostvaruje osoba s invaliditetom ako se nalazi u osobnom automobilu iz stavka 2. ovoga članka.

(6) Ako maloljetne osobe i osobe lišene poslovne sposobnosti iz stavka 1. ovoga članka nemaju osobni automobil u svom vlasništvu odnosno koji koriste na temelju ugovora o *leasingu*, pravo na oslobađanje od plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta za osobe s invaliditetom imaju za jedan osobni automobil koji je u vlasništvu njihovih roditelja ili skrbnika odnosno koji oni koriste na temelju ugovora o *leasingu*.

Pravo na korištenje parkirališta obilježenih znakom pristupačnosti

Osobe s invaliditetom s 80 % ili više postotaka tjelesnog oštećenja odnosno osobe s invaliditetom kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 60 % ili više odnosno vozila udruga osoba s invaliditetom ostvaruju pravo na izdavanje Europske parkirališne karte za osobe s invaliditetom.

Europska parkirališna karta za osobe s invaliditetom javna je isprava koja omogućava pravo na parkiranje vozila kojima se prevoze osobe s invaliditetom na parkirališno mjesto koje je za tu svrhu posebno obilježeno, a označava se simbolom znaka pristupačnosti.

Europska parkirališna karta za osobe s invaliditetom vrijedi samo kada vozilom upravlja osoba s invaliditetom ili se ta osoba nalazi u vozilu.

Pravila korištenja parkirališnih mjesta koja su obilježena znakom pristupačnosti, kao i korištenje ostalih parkirališnih mjesta od strane osoba s invaliditetom uređuju jedinice lokalne samouprave na svom području.

Javne isprave kojima se ostvaruju povlastice u prometu

Povlastice osoba s invaliditetom koje regulira ovaj Zakon ostvaruju se javnim ispravama:

- Nacionalnom iskaznicom za osobe s invaliditetom
- Europskom iskaznicom za osobe s invaliditetom
- Europskom parkirališnom kartom za osobe s invaliditetom.

Nacionalna iskaznica za osobe s invaliditetom izdaje se fizičkim osobama sukladno:

- kriterijima iz ovoga Zakona
- statusu i podacima u Registru osoba s invaliditetom
- statusu i podacima u Registru prebivališta
- podacima iz Registra vozila
- ostalim temeljnim registrima.

Europska iskaznica za osobe s invaliditetom

Europska iskaznica za osobe s invaliditetom (engl. *European Disability Card*) izdaje se nositeljima Nacionalne iskaznice za osobe s invaliditetom.

Osobe koje svoj status invaliditeta dokazuju Europskom iskaznicom za osobe s invaliditetom ostvaruju prava ili koriste komercijalne popuste na usluge u području turizma, kulture, sporta, zabave i drugim područjima koja priznaju pogodnosti osobama na temelju stečenog statusa invaliditeta i određenih definiranih tjelesnih oštećenja.

Europska parkirališna karta za osobe s invaliditetom

Europska parkirališna karta za osobe s invaliditetom javna je isprava koja omogućava pravo na parkiranje vozila kojima se prevoze osobe s invaliditetom.

Pravo na izdavanje Europske parkirališne karte za osobe s invaliditetom imaju fizičke osobe i udruge koje ispunjavaju propisane kriterije iz ovoga Zakona.

Ministar nadležan za promet pravilnikom propisuje službene obrasce Nacionalne iskaznice za osobe s invaliditetom, Europske iskaznice za osobe s invaliditetom i Europske parkirališne karte za osobe s invaliditetom, uvjete za stjecanje isprava, sadržaj i način vođenja potrebnih evidencija te način uporabe isprava, ostvarenja i korištenja prava i obilježavanja parkirališnog mjesta.

Uspostavlja se Središnji registar koji predstavlja jedinstvenu, sveobuhvatnu i cjelovitu, metodološki standardiziranu i kontinuirano ažuriranu evidenciju prava osoba s invaliditetom u području mobilnosti.

Središnji registar sadrži evidenciju o osobama s invaliditetom koje ostvaruju jedno ili više prava u području mobilnosti, podatke o dodijeljenim povlasticama osobama s invaliditetom na području mobilnosti, izdanim Nacionalnim iskaznicama za osobe s invaliditetom i Europskim iskaznicama za osobe s invaliditetom te Europskim parkirališnim kartama osobama s invaliditetom.

Agencija za komercijalnu djelatnost proizvodno, uslužno i trgovačko d. o. o. (u daljnjem tekstu: AKD) obavlja stručno-tehničke poslove izrade i održavanja informacijskog sustava povlastica u prometu, Središnjeg registra i poslove prikupljanja i obrade podataka povezane s izdanim ispravama.

AKD obavlja sljedeće poslove:

- rješava u upravnim stvarima
- vodi Središnji registar i Informacijski sustav povlastica u prometu

- izdaje Nacionalnu iskaznicu za osobe s invaliditetom*
- izdaje Europsku iskaznicu za osobe s invaliditetom*
- izdaje Europsku parkirališnu kartu za osobe s invaliditetom*
- tehnički izrađuje i dostavlja isprave iz ovoga članka*
- tiska službene obrasce za isprave iz ovoga članka te druge obrasce vezane za njihovu tehničku izradu i obrasce za vođenje evidencije*
- vodi evidencije o izrađenim javnim ispravama*
- dohvaća službene podatke iz registara.*

Prema ovom Zakonu o povlasticama u prometu, prvo izdavanje isprava biti neposredno po službenoj dužnosti, tj. bez podnošenja zahtjeva od strane korisnika. Ovaj postupak će se provesti nakon uspostave informatičkog sustava za dodjelu prava, a zakonski rok za to je šest mjeseci od dana stupanja Zakona na snagu.

ZAKON O UDRUGAMA

(NN 98/2019; 151/2022)

Postupak koji uređuje podnošenje zahtjeva za upis promjena u registar udruga propisuje se obveza osobi ovlaštenoj za zastupanje ili drugoj ovlaštenoj osobi udruge (vršitelj dužnosti osobe ovlaštene za zastupanje udruge, član upravnog (izvršnog) tijela udruge, član udruge kojeg je ovlastilo nadležno tijelo udruge da nadležnom upravnom tijelu podnese zahtjev za upis promjene osobe ovlaštene za zastupanje i likvidatora udruge i u slučaju postojanja zapreke za zastupanje iz članka 19. stavaka 2. i 3. ovoga Zakona najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke o promjeni.

To zapravo znači **da su sve udruge obvezne provjeriti je li osoba trenutno ovlaštena za zastupanje i likvidator udruge** pravomoćno osuđena za kazneno djelo financiranja terorizma, pranja novca, zlouporabe povjerenja u gospodarskom poslovanju, prijevare u gospodarskom poslovanju, prouzročenje stečaja, pogodovanje vjerovnika ili povredu obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije ili ranije važeća kaznena djela zlouporabe stečaja i zlouporabe u postupku stečaja i to za vrijeme dok traju pravne posljedice osude kao i kojoj su uvedene međunarodne mjere ograničavanja raspolaganja imovinom, dok su te mjere na snazi ili je pravomoćno osuđena za kazneno djelo neke druge države koje po svojim bitnim obilježjima odgovara navedenim kaznenim djelima, kao i jesu li te osobe pravomoćno osuđene za neko od kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta temeljem zakona kojim se uređuju kaznena djela i kaznenopravne sankcije. **U slučaju da je riječ o takvim osobama udruga je dužna provesti postupak promjene osobe ovlaštene za zastupanje i/ili likvidatora i te promjene prijaviti nadležnom registracijskom tijelu u roku od 15 dana.**

Tu svoju obvezu udruge mogu učiniti tako da osoba ili osobe ovlaštene za zastupanje potpišu (i kod javnog bilježnika ovjere) izjavu o nepostojanju spomenute zapreke iz članka 19. stavaka 2. i 3. ovoga Zakona. *Ova ovjerena izjava je postala obvezni prilog zahtjevu za upis promjena u registar udruga (uz zapisnik o radu i odluke tijela udruge koje je po statutu nadležno za donošenje odluke zbog koje se traži upis promjene u registar udruga, novi statut ili njegove izmjene i dopune, presliku osobne iskaznice ili putovnice osoba ovlaštenih za zastupanje odnosno likvidatora).*

Ovdje treba istaknuti da je za podnošenje zahtjeva za upis promjena u registar udruga u slučaju promjene statuta, naziva, ciljeva i djelatnosti, sjedišta i adresa sjedišta, izbora osoba ovlaštenih za zastupanje, neovisno o tome radi li se o osobama iz prethodnog mandata, izbora i opoziva likvidatora i prestanka postojanja udruge propisan rok od 60 dana od dana donošenja odluke o promjeni i ne smije se prekoračiti (jer će u suprotnom nadležno registracijsko tijelo zahtjev odbaciti rješenjem), a u slučaju podnošenja zahtjeva za upis promjene osobe ovlaštene za zastupanje i likvidatora udruge u slučaju postojanja zapreke za zastupanje iz članka 19. stavaka 2. i 3. ovoga Zakona propisani rok je 15 dana od dana donošenja odluke o promjeni.

Primjena članka 19. stavaka 2. i 3. Zakona i na likvidatora, s obzirom da se likvidator upisuje u registar udruga te u postupku likvidacije zastupa udruhu.

Propisan je skraćeni postupak za prestanak postojanja udruge, na način da se i osobi ovlaštenoj za zastupanje udruge omogućuje davanje izjave pred javnim bilježnikom da udruga ne djeluje, da su ispunjene sve obveze udruge i da je preostala imovina udruge raspoređena sukladno Zakonu.

Brisanjem iz registra udruga, udruga prestaje postojati i ne smije nastaviti s djelovanjem.

ZAKON O REGISTRU OSOBA S INVALIDITETOM

(NN 63/22)

Ovim se Zakonom uređuje način prikupljanja podataka o uzroku, vrsti, stupnju i težini oštećenja zdravlja osoba s invaliditetom, način obrade i korištenja podataka te zaštita podataka o osobama s invaliditetom.

Potvrda u svrhu zapošljavanja - izdaje se u svrhu zapošljavanja kao dokaz o zadovoljavanju odredbi Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom.

Potvrda u svrhu subvencioniranja kredita - izdaje se u svrhu subvencioniranja kredita kao dokaz o visini oštećenja organizma sukladno Zakonu o subvencioniranju stambenih kredita.

Potvrda o upisu u Registar - izdaje se u opće svrhe kao dokaz da je osoba upisana u Registar osoba s invaliditetom

Registar se sastoji od općeg i posebnog dijela. **U opći dio Registra** unose se opći podaci o osobi: ime i prezime osobe, spol, OIB, mjesto rođenja, prebivalište, boravište, obrazovanje, zvanje, zaposlenje, bračno stanje

U posebni dio Registra unose se podaci o vrstama tjelesnih i mentalnih oštećenja, i to: oštećenja vida; oštećenja sluha; oštećenja govornoglasovne komunikacije; oštećenja lokomotornog sustava; oštećenja središnjega živčanog sustava; oštećenja perifernoga živčanog sustava; oštećenja drugih organa i organskih sustava (dišni, cirkulacijski, probavni, endokrini, kože i potkožnog tkiva i urogenitalni); intelektualne teškoće; autizam; duševni poremećaji te više vrsta oštećenja (prema MKB 10).

Ukoliko niste upisani u Registar osoba s invaliditetom, molimo Vas na adresu e-pošte invaliditet@hzjz ili adresu Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Rockefellerova 7, 10 000 Zagreb - Registar osoba s invaliditetom, dostavite presliku osobne iskaznice, dokumentaciju na temelju koje ste stekli uvjete za upis u Registar te zahtjev za upis u Registar.

MIROVINSKO OSIGURANJE

Osobe osigurane prema Zakonu o mirovinskom osiguranju (NN 130/10, 151/14, 33/15, 115/18, 102/19, 84/21, 119/22) mogu uz propisane uvjete ostvariti pravo na:

- starosnu mirovinu ;
- prijevremeno starosnu mirovinu;
- invalidsku mirovinu;
- privremenu invalidsku mirovinu
- obiteljsku mirovinu;
- najnižu mirovinu;
- osnovnu mirovinu;
- profesionalnu rehabilitaciju;
- naknadu zbog tjelesnog oštećenja;
- mirovinski staž s povećanim trajanjem;
- naknada putnih troškova u svezi s ostvarivanjem osiguranih prava;

Osiguranici su prema Zakonu o mirovinskom osiguranju osobe kojima se ostvaruju određena prava za slučaj starosti i invaliditeta, a članovima njihovih obitelji za slučaj smrti osiguranika.

STAROSNA MIROVINA

Pravo na starosnu mirovinu može ostvariti osiguranik prema odredbi članka 30. ZOMO, tj. s **navršenih 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža**. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju («Narodne novine», broj 121/10. u nastavku teksta: ZID ZOMO) koji je u primjeni od 1. studenoga 2010. propisano je prijelazno razdoblje od 19 godina (od 2010. do 2030. godine) u kojem **pravo na starosnu mirovinu žene** mogu steći pod povoljnijim uvjetima.

Prijelazne odredbe -starosna mirovina - uvjeti za žene

STAROSNA MIROVINA (najmanje 15 godina staža)		
godina	godine života	
	god.	mj.
2023.	63	3
2024.	63	6
2025.	63	9
2026.	64	0
2027.	64	3
2028.	64	6

2029.	64	9
2027.	64	3
2028.	64	6
2029.	64	9

Od 1. siječnja 2030. izjednačavaju se uvjeti za žene i muškarce.

Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika ima osiguranik kada navrši **60 godina života i 41 godinu staža osiguranja**. U 41 godinu staža osiguranja uračunava se staž osiguranja u efektivnom, stvarnom trajanju.

Pravo na starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika **ne može** steći osiguranik koji ispunjava uvjete za redovitu starosnu mirovinu.

Pravo na starosnu mirovinu i starosnu mirovinu za dugogodišnjeg osiguranika stječe se od dana kada su ispunjeni uvjeti za mirovinu i **nakon prestanka osiguranja** (zaposlenje, obavljanje obrtničke ili poljoprivredne djelatnosti i dr.).

Dobna granica **snižava se** ovisno o stupnju povećanja staža, i to po jednu godinu za određeni zakonom propisani broj godina staža osiguranja koji se **za efektivno navršenih 12 mjeseci računa s povećanim trajanjem:**

- po jednu godinu za svakih 6 godina staža osiguranja koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 14 mjeseci staža osiguranja (12/14)
- po jednu godinu za svakih 5 godina staža osiguranja koji se računa 12/15
- po jednu godinu za svake 4 godine staža osiguranja koji se računa 12/16
- po jednu godinu za svake 3 godine staža osiguranja koji se računa 12/18.

Pravo na starosnu mirovinu može se ostvariti samo nakon prestanka osiguranja. Zahtjev za priznavanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu može se podnijeti najranije dva mjeseca prije prestanka osiguranja.

Korisnicima mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju omogućen je rad do polovice punog radnog vremena, odnosno **do 20 sati tjedno, bez obustave** primanja mirovine. Mirovina se nastavlja isplaćivati svim korisnicima **starosne mirovine, starosne mirovine za dugogodišnjeg osiguranika, prijevremene starosne mirovine, obiteljske mirovine ili dijela obiteljske mirovine** koji se tijekom korištenja prava na mirovinu **zaposle do polovice punog radnog vremena.**

Korisniku **invalidske mirovine zbog opće nesposobnosti** za rad, odnosno potpunog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje **isplata mirovine se obustavlja i podliježe obveznom kontrolnom pregledu.** Ako se na kontrolnom pregledu utvrdi da invalidnost ne postoji jer se zdravstveno stanje poboljšalo, osoba gubi pravo na invalidsku mirovinu.

Korisniku **invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad,** odnosno **djelomičnog gubitka radne sposobnosti koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na osiguranje isplata mirovine se ne obustavlja,** ali se određuje **nova svota mirovine koja se isplaćuje za vrijeme zaposlenja.**

Korisnicima **najniže mirovine** pravo na najnižu mirovinu **pripada i za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena.**

Napomena: čl.100 t.9 Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga Zakona, kao i korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga Zakona, **koji nastavi raditi na drugom poslu prema preostaloj, odnosno smanjenoj radnoj sposobnosti ili naknadno stupi u osiguranje i po toj osnovi navrši najmanje jednu godinu staža osiguranja, može se priznati pravo na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu**, ako su ispunjeni uvjeti za stjecanje toga prava prema člancima 33., 34., 35., 180. ili 182. ovoga Zakona. Nova mirovina odredit će se prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. – 88. ovoga Zakona prema ukupno navršenom mirovinskom stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima do dana stjecanja prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, **a polazni faktor može iznositi najviše 1,0.**

PRIJEVREMENA STAROSNA MIROVINA

Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu može ostvariti osiguranik **kada navrši 60 godina života i 35 godina mirovinskog staža** (čl. 34. ZOMO-a).

Propisivanjem manjeg polaznog faktora za osiguranike s dužim mirovinskim stažem **stimulira se duži rad osiguranika i kasniji odlazak u mirovinu.**

Iznimno od članka 31. Zakona o mirovinskom osiguranju, pravo na prijevremenu starosnu mirovinu **stječe osiguranik (žena) kada navrši:**

- **u 2023.** godini – 58 godina i 3 mjeseca života i 33 godine i 3 mjeseca mirovinskog staža,
- **u 2024.** godini – 58 godina i 6 mjeseci života i 33 godine i 6 mjeseci mirovinskog staža,
- **u 2025.** godini – 58 godina i 9 mjeseci života i 33 godine i 9 mjeseci mirovinskog staža,
- **u 2026.** godini – 59 godina života i 34 godine mirovinskog staža,
- **u 2027.** godini – 59 godina i 3 mjeseca života i 34 godine i 3 mjeseca mirovinskog staža,
- **u 2028.** godini – 59 godina i 6 mjeseci života i 34 godine i 6 mjeseci mirovinskog staža,
- **u 2029.** godini – 59 godina i 9 mjeseci života i 34 godine i 9 mjeseci mirovinskog staža.

Od 1. siječnja 2030. izjednačavaju se uvjeti za žene i muškarce.

Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine trajno se smanjuje za 0,2% za svaki mjesec ranijeg ostvarivanja prava na mirovinu prije navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, neovisno o dužini mirovinskog staža.

Pravo na **prijevremenu starosnu mirovinu zbog stečaja poslodavca** ima osiguranik kada ispunji uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu, uz uvjet da je nakon prestanka osiguranja prouzročeno stečajem, neposredno prije ispunjenih navedenih uvjeta za ostvarivanje prava na mirovinu, proveo u neprekidnom trajanju najmanje dvije godine kao nezaposlena osoba

prijavljena službi nadležnoj za zapošljavanje te da se s danom ispunjenih uvjeta, odnosno najkasnije s prvim idućim danom nakon ispunjenih uvjeta odjavi iz evidencije nadležne službe za zapošljavanje. Svi navedeni uvjeti trebaju biti kumulativno ispunjeni.

Korisniku prijevremene starosne mirovine koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena isplata mirovine se ne obustavlja.

OBITELJSKA MIROVINA

Članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu **ako je osiguranik** nakon kojeg ostvaruju pravo na mirovinu:

- **navršio najmanje 5 godina staža osiguranja (radnog staža) ili najmanje 10 godina mirovinskog staža (radnog i posebnog staža, npr. u domobranima)**
- **ispunjavao uvjete dužine mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu**
- **bio korisnik starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine**
- **bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.**

Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranika.

Članovi obitelji koji imaju pravo na obiteljsku mirovinu i uvjeti ostvarivanja-

Udovica / udovac/ izvanbračni drug/ životni partner/ neformalni životni partner imaju pravo na obiteljsku mirovinu:

- ako su do smrti bračnog druga nakon kojeg im pravo pripada navršili 50 godina života
- ako su mlađi od 50 godina života i ako je do smrti bračnog druga nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti ili je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao u roku od jedne godine nakon smrti bračnog druga
- ako je nakon smrti bračnog druga ostalo jedno ili više djece koja imaju pravo na obiteljsku mirovinu, a oni obavljaju roditeljsku dužnost prema toj djeci. Ako tijekom trajanja prava po toj osnovi nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, zadržavaju pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji takva nesposobnost.
- ako do smrti bračnog druga nisu navršili 50, ali su imali 45 godina života, pravo na obiteljsku mirovinu **imaju kad navršše 50 godina života**
- ako su tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu navršili 50 godina života, zadržavaju pravo trajno, a ako pravo prestane prije navršene 50. godine života, ali nakon navršene 45. godine života, pravo na obiteljsku mirovinu mogu ponovno ostvariti kada navršše 50 godina života
- udovica stječe pravo na obiteljsku mirovinu i kada je **dijete osiguranika** rođeno nakon njegove smrti.
- **Izvanbračni drug** ima pravo na obiteljsku mirovinu ako je izvanbračna zajednica postojala najranije na dan 28. ožujka 2008. ili kasnije, a trajala je najmanje tri godine. Status izvanbračne zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.
- **Razvedeni bračni drug** ima pravo na obiteljsku mirovinu ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na uzdržavanje.

- **Članovi obitelji formalnog i neformalnog životnog partnera** imaju pravo na obiteljsku mirovinu ako je formalno ili neformalno životno partnerstvo postojalo na dan 5. kolovoza 2014. ili kasnije i pod uvjetom da je trajalo najmanje tri godine. Status neformalnog životnog partnerstva utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.

Dijete stječe pravo na obiteljsku mirovinu:

- ako je u trenutku smrti roditelja **mlađe od 15 godina, to pravo može koristiti do 18. godine** u razdobljima kada nije zaposleno,
- ako je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti do dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, za sve vrijeme dok traje potpuni gubitak radne sposobnosti. Dijete kod kojega tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti zadržava pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji potpuni gubitak radne sposobnosti.
- kada je potpuni gubitak radne sposobnosti nastupio nakon dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu, a prije smrti osiguranika ili korisnika prava ako ga je umrli uzdržavao do svoje smrti
- ako je u trenutku smrti osiguranika dijete na redovitom školovanju ili započne takvo školovanje nakon smrti osiguranika. **Pravo pripada djeci do kraja redovitog školovanja, ali najduže do navršene 26. godine života.** Ako je redovito školovanje prekinuto zbog bolesti, dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i za vrijeme bolesti do navršene 26. godine života kao i nakon tih godina, ali najviše onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubljeno za redovito školovanje, ako je ono nastavljeno prije navršenih 26 godina života.

Dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom stječe pravo na obiteljsku mirovinu, neovisno o tome je li ga osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti. Također, **dijete sa statusom osobe s invaliditetom** s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, **koje je prije smrti roditelja stupilo u radni odnos** ili je počelo obavljati djelatnost na osnovi koje postoji obveza osiguranja (npr. otvori obrt) prema ZOMO-u, **nakon smrti roditelja ima pravo na obiteljsku mirovinu.**

Isplata mirovine obustavlja se za vrijeme trajanja radnog odnosa ili drugog svojstva na osnovi kojeg se stječe svojstvo osiguranika, a pravo na mirovinu se ne gubi. Nakon prestanka obveznog osiguranja ponovno se uspostavlja isplata obiteljske mirovine.

Nakon smrti oba roditelja dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu iza svakog roditelja, tj. ima pravo na dvije obiteljske mirovine.

Roditelji, očuh, maćeha, životni partner roditelja i posvojitelj osiguranika koje je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti ima pravo na obiteljsku mirovinu:

- ako je do smrti osiguranika ili korisnika prava navršio 60 godina života
- ako je mlađi od 60 godina u slučaju da je do smrti osiguranika ili korisnika prava kod njega nastao potpuni gubitak radne sposobnosti, sve dok takva nesposobnost traje. Ako za vrijeme trajanja ovog prava navršši 60 godina života, trajno zadržava pravo na mirovinu.

Pravo na obiteljsku mirovinu ima i

- **pastorčad** koju je osiguranik uzdržavao
- **unučad, djeca bez roditelja-braća, sestre i druga djeca** koju je osiguranik uzdržavao ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ZOMO-u
- **dijete nad kojim je osiguranik ostvarivao partnersku skrb**
- **dijete preminulog životnog partnera** kojeg je osiguranik uzdržavao u skladu sa ZOMO-om i propisima o životnom partnerstvu osoba istog spola.

Iznimno, u slučaju smrti korisnika mirovine pravo na obiteljsku mirovinu može se steći najranije od prvoga dana sljedećeg mjeseca od mjeseca u kojem je korisnik mirovine umro.

Izuzima se od ovrhe obiteljska mirovina koju ostvaruju samo djeca umrlog osiguranika, a udovica/udovac je nositelj prava jer obavlja roditeljsku dužnost prema djeci umrlog osiguranika ili obiteljsku mirovinu koristi uz djecu umrlog osiguranika.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN 119/22), stupio je na snagu 1. siječnja 2023., izmijenjen je model obiteljskih mirovina kako bi se korisnicima povećalo ukupno mirovinsko primanje omogućavanjem isplate dijela obiteljske mirovine uz korištenje starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine.

Povećava se mirovinski faktor za izračun visine obiteljske mirovine:

- **s dosadašnjeg 0,7 za jednog člana obitelji na 0,77**
- **s dosadašnjeg 0,8 za dva člana obitelji na 0,88**
- **s dosadašnjeg 0,9 za tri člana obitelji na 1,0**
- **te za četiri i više članova obitelji na 1,1.**

Zatečenim korisnicima obiteljske mirovine Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) će po službenoj dužnosti, počevši od 1. siječnja 2023. odrediti obiteljsku mirovinu s povećanim mirovinskim faktorom bez donošenja rješenja, stoga za navedeno povećanje **nije potrebno podnositi zahtjev.**

Omogućeno je članu obitelji (bračnom/izvanbračnom drugu/razvedenom bračnom drugu s dosuđenim pravom na uzdržavanje/ životnom partneru ili neformalnom životnom partneru), uz korištenje starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine, korištenje i dijela obiteljske mirovine.

Koji su uvjeti za korištenje dijela obiteljske mirovine?

- navršениh 65 godina života
- udovica/udovac je jedini korisnik obiteljske mirovine (uz iznimku da se isplata dijela obiteljske mirovine može odrediti onom članu obitelji koji koristi obiteljsku mirovinu uz druge članove obitelji kojima je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti ili opća nesposobnost za rad ili uz dijete kojem je priznat status osobe s invaliditetom)
- **ako ukupna svota mirovina iz obveznog mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj (I. i II. stup) ne prelazi iznos od 80 aktualnih vrijednosti mirovine (80 x AVM koji od 1. srpnja 2023.. iznosi 11,77 EUR / 88,68 kn = 941,60 eura / 7094,40 kn).**

Kako se određuje pripadajući dio obiteljske mirovine?

Iznos dijela obiteljske mirovine određuje se u visini od **27% od obiteljske mirovine za jednog člana obitelji, a propisuje se najniži i najviši iznos.**

Najniži iznos određuje se u visini tri aktualne vrijednosti mirovine (ali ne više od 50% pripadajuće obiteljske mirovine), a najviši iznos dijela obiteljske mirovine, ako je zbroj starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine i dijela obiteljske mirovine veći od 80 AVM-a, isplaćuje se u visini razlike do 80 AVM-a (AVM se usklađuje dva puta godišnje, 1. siječnja i 1. srpnja).

Za korisnike obiteljske mirovine određene u visini najniže odnosno najviše mirovine dio obiteljske mirovine određuje se od najniže, odnosno najviše mirovine.

Korisniku starosne, prijevremene starosne ili invalidske mirovine kojemu se uz mirovinu ostvarenu iz Republike Hrvatske isplaćuje i mirovina iz inozemstva, **visina inozemne mirovine neće se uzimati u ukupnu svotu mirovine radi utvrđivanja prelazi li iznos od 80 aktualnih vrijednosti mirovine.**

Kako predati zahtjev?

Pravo na isplatu dijela obiteljske mirovine ostvaruje se na temelju zahtjeva korisnika mirovine. **Zahtjev za isplatu dijela obiteljske mirovine**, može se podnijeti u svim područnim službama/uredima HZMO-a, poštanskim uredima diljem Republike Hrvatske, Mirovinskim informativnim centrima ili online putem e-Usluga HZMO-a unutar sustava e-Građani.

INVALIDSKA MIROVINA

Prve pretpostavke za ostvarivanje prava na invalidsku mirovinu jesu **invaliditet i staž osiguranja**. Invaliditet može nastati zbog bolesti, ozljede izvan rada, ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Invaliditet postoji

Kada je kod osiguranika, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, **radna sposobnost trajno smanjena za više od polovice prema tjelesno i psihički zdravome osiguraniku iste ili slične naobrazbe i sposobnosti (smanjena radna sposobnost).**

Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad osiguranika obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

Kada je kod **osiguranika utvrđena smanjena radna sposobnost, utvrđuje se preostala radna sposobnost** ako se, s obzirom na njegovo zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost, **može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugom poslu.**

Kada kod osiguranika ne postoji potpuni gubitak radne sposobnosti, za one osiguranike koji s obzirom na svoju starosnu dob (**mlađi od 53 godine života**), zdravstveno stanje, naobrazbu i sposobnost, mogu raditi „na prilagođenim poslovima“ u odnosu na poslove koje su radili do smanjenja radne sposobnosti i za koje se ocjenjuje promjena u preostaloj radnoj sposobnosti,

jer mogu raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične stručne spreme koji odgovaraju dosadašnjim poslovima (djelomičan gubitak radne sposobnosti).

Kada kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak sposobnosti za rad (potpuni gubitak radne sposobnosti).

Uvjet staža je zadovoljen kada

Mirovinski staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka, ako je invalidnost nastala zbog bolesti ili ozljede izvan rada i to prije navršenih 65 godina života. Kao radni vijek uzima se broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka invalidnosti. Osiguraniku, koji je nakon navršene 20. godine života bio na redovitom školovanju i takvim školovanjem stekao višu stručnu spremu, radni vijek računa se od navršene 23. godine života, a osiguraniku koji je stekao visoku stručnu spremu - od navršene 26. godine života.

Razdoblje radnog vijeka skraćuje se za razdoblje koje je osiguranik:

- proveo na dobrovoljnom vojnom osposobljavanju ili obveznom služenju vojnog roka;
- bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

Ako je invalidnost osiguranika nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu stječe bez obzira na dužinu mirovinskog staža.

Iznimno, pravo na invalidsku mirovinu stječe osiguranik

Kod kojeg je nastala **invalidnost prije 35. godine života, a ima višu stručnu spremu**, ako je do dana nastanka invalidnosti navršio **staž osiguranja od najmanje dvije godine**, a osiguranik koji ima visoku stručnu spremu ako je do dana nastanka invalidnosti navršio jednu godinu staža osiguranja i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

Kod kojeg je **invalidnost nastala prije 30. godine života**, ako je navršio **najmanje jednu godinu staža osiguranja** i ako je invalidnost nastala za vrijeme osiguranja ili u roku od jedne godine nakon prestanka osiguranja.

PRIVREMENA INVALIDSKA MIROVINA

Invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobio za rad za druge poslove, a **nakon završene rehabilitacije je dugotrajno ostao nezaposlen**, ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu pod sljedećim uvjetima:

- *da je nezaposlenost trajala najmanje pet godina nakon završetka rehabilitacije,*
- *da je nezaposlenost trajala do navršene 58. godine života*
- *da je bez odgađanja prihvaćena ponuda o radu, odnosno da nije odbijen ponuđeni posao od tijela nadležnog za zapošljavanje.*

Pravo na privremenu invalidsku mirovinu ima i invalid rada koji je nakon završene rehabilitacije nastavio raditi, ali je **naknadno ostao bez posla.**

Razdoblje povremenog rada u ukupnom trajanju od šest mjeseci ne smatra se prekidom nezaposlenosti u vezi s ostvarivanjem prava na privremenu invalidsku mirovinu.

Osiguranik zaposlen s nepunim radnim vremenom prema Zakonu o radu (primjerice zaposlen na četiri sata) ima pravo na starosnu, invalidsku i prijevremenu starosnu mirovinu osim prijevremene starosne mirovine zbog dugogodišnjeg osiguranja, prijevremene starosne mirovine zbog stečaja i privremene invalidske mirovine. Za ispunjenje uvjeta staža, **razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom smatra se razdobljem provedenim u zaposlenju s punim radnim vremenom** (članak 1. stavak 3. ZOMO u vezi s člankom 27. stavkom 3. ZOMO).

Postupak ostvarivanja prava

Postupak se pokreće u povodu **prijedloga za ocjenu radne sposobnosti izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite ili doktora medicine rada**, ako se radi o zaposlenoj osobi, odnosno osobi sa svojstvom osiguranika **ili na zahtjev stranke, ako je osoba nezaposlena**, odnosno u trenutku podnošenja zahtjeva nema svojstvo osiguranika. Cjelokupnu **originalnu medicinsku dokumentaciju** priprema liječnik primarne zdravstvene zaštite koju, zajedno sa svojim mišljenjem, dostavlja **Zavodu za vještačenje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom**.

Kontrolni pregled

Kontrolni pregled mora se obaviti najkasnije **u roku od 3 godine od dana utvrđene smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ali ne kasnije od šest mjeseci prije navršene dobi za stjecanje prava na starosnu mirovinu**. Ako se korisnik prava na temelju invalidnosti ne odazove na kontrolni pregled na koji je uredno pozvan, prestaje pravo na temelju invalidnosti s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja. Postupak radi kontrolnog pregleda pokreće nadležna ustrojstvena jedinica Zavoda po službenoj dužnosti.

Posebnost izračuna mirovine

Izračun je isti kao i kod starosne mirovine s tim da mirovinski faktor za:

- **invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka sposobnosti za rad iznosi 1,0;**
- **invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti iznosi 0.5**
- **invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti iznosi 0,6667**
- **invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iznosi 0,8.**

Pri priznavanju prava na invalidsku mirovinu osiguraniku se priznaje pravo na pridodani staž. Mirovina se izračunava tako da se mirovinski faktor pomnoži s aktualnom vrijednošću mirovine i osobnim bodovima. Mirovinskim faktorom određuje se u kojem se opsegu uzimaju osobni bodovi pri izračunu mirovine. Mirovinski faktor iznosi 1,0 za starosnu, prijevremenu starosnu i invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti. Mirovinski faktor za obiteljsku mirovinu ovisi o broju članova obitelji i iznosi 0,7 (za jednog člana) do 1,0 (za četiri ili više članova obitelji).

Aktualna vrijednost mirovine (AVM) je utvrđena svota mirovine za jedan osobni bod. Utvrđuje se za svako polugodište tako da se AVM uskladi po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu i stope

promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi.

AVM utvrđuje Upravno vijeće Zavoda na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku, najkasnije dva mjeseca nakon isteka polugodišta (čl. 81. ZOMO).

Osobni bodovi utvrđuju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi pomnože s ukupnim mirovinskim stažem i polaznim faktorom. Osobni bodovi jednako se računaju za sve vrste mirovina. Prosječni vrijednosni bodovi računaju se kao prosjek vrijednosnih bodova u obračunskom razdoblju. Vrijednosni bodovi ovise o plaćama, odnosno osnovicama osiguranja osiguranika, a za izračun se uzimaju u obzir plaće od 1970. do godine koja prethodi godini ostvarivanja prava. Vrijednosni bodovi računaju se tako da se plaća, odnosno osnovica osiguranja podijeli s prosječnom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu.

Izračun invalidske mirovine je po slijedećem obrascu:

$$\text{Mirovina} = \text{MF} \times \text{AVM} \times \text{OB}$$

Polazni faktor ima vrijednost 1 za sve vrste mirovine osim za prijevremenu starosnu mirovinu. Za svaki kalendarski mjesec ranijeg ostvarivanja prava, prije navršenih godina života za starosnu mirovinu, polazni se faktor smanjuje. Kod određivanja invalidske mirovine u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti, vrijednosni bodovi se uzimaju u obzir za najmanje 40 godina mirovinskog staža.

NAJNIŽA MIROVINA

Od 1. srpnja 2023. vrijednost najniže mirovine za jednu godinu mirovinskog staža iznosi 12,13 EUR (91,39 kn).

Najniža mirovina određuje se ovisno o ukupnom broju godina mirovinskog staža, uz primjenu polaznog faktora iz članka 85. i mirovinskog faktora iz članka 87. Zakona o mirovinskom osiguranju.

- za 15 g. mir. staža	x 12,13 eura	= 181,95 eura mjesečno
- za 16 g.	x 12,13	= 194,08 eura mjesečno
- za 20 g.	x 12,13	= 242,60 eura mjesečno
- za 38 g.	x 12,13	= 460,94 eura mjesečno
- za 39 g.	x 12,13	= 473,07 eura mjesečno-
-za 40 g.	x 12,13	= 485.20 eura mjesečno

Međutim, ako se mirovina ostvaruje zbog invalidnosti koja je nastala kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, korisniku takve mirovine jamči se visina najniže mirovine koja pripada za 40 godina mirovinskog staža, neovisno o stvarno ostvarenom mirovinskom stažu.

OSNOVNA MIROVINA

Od 1. siječnja 2019. omogućeno je svim osiguranicima koji su osigurani u oba mirovinska stupa da u postupku ostvarivanja prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu izaberu žele li ostvariti **mirovinu samo iz I. stupa** (generacijske solidarnosti) ili **iz oba obvezna mirovinska stupa** (uključujući i individualnu kapitaliziranu štednju).

1. Osoba osigurana u I. i II. mirovinskom stupu podnosi HZMO-u **zahtjev** za starosnu/prijevremenu starosnu mirovinu.

2. Osiguranik na kućnu adresu dobiva obavijest **REGOS-a** o informativnom izračunu mirovine. Obavijest sadrži informativni izračun HZMO-a i informativni izračun mirovine mirovinskog osiguravajućeg društva. Na osnovi izračuna treba donijeti odluku o izboru mirovine samo iz I. ili iz oba obvezna stupa mirovinskog osiguranja.

3. O izboru mirovine osiguranici su obvezni na šalteru **REGOS-a**, u bilo kojoj poslovnicu FINA-e, dati osobno potpisanu **izjavu** o vrsti mirovine za koju su se opredijelili.

4. Podatak o vrsti izabrane mirovine REGOS dostavlja HZMO-u, na temelju kojeg HZMO budućem korisniku mirovine donosi **rješenje o priznanju prava na mirovinu**:

- ako je izbor mirovina samo iz **I. stupa**, HZMO će odrediti mirovinu kao da je osiguranik bio osiguran samo u I. stupu. Ovaj izbor znači istupanje iz II. stupa, a ukupna sredstva kapitaliziranih doprinosa prenose se u državni proračun.
- ako je izbor kombinirana mirovina **iz I. i iz II. stupa**, HZMO će odrediti osnovnu mirovinu iz I. stupa i dostaviti REGOS-u podatke iz rješenja.

Nakon što REGOS od HZMO-a zaprimi podatke iz rješenja o osnovnoj mirovini, korisnik mirovine izbor mirovinskog osiguravajućeg društva treba obaviti na šalteru REGOS-a (**R-POD obrazac**), u bilo kojoj poslovnicu FINA-e, uz predočenje osobne iskaznice. Ako je korisnik u inozemstvu i nije u mogućnosti osobno doći u REGOS, odnosno u bilo koju poslovnicu FINA-e, treba kontaktirati REGOS radi dostave obrasca R-POD, odnosno Prijave o izboru mirovinskog osiguravajućeg društva. Navedenu **Prijavu** treba popuniti, potpisati i ovjeriti nadležno tijelo (ovjera potpisa) **te dostaviti na adresu: REGOS, Gajeve 5, 10000 Zagreb.**

Protekom roka od 15 dana od dana zaprimanja potpisanog obrasca R-POD, ako korisnik mirovine nije promijenio svoju odluku o izboru mirovinskog osiguravajućeg društva (MOD), ukupna sredstva prenose se izabranom MOD-u.

Korisnik mirovine s izabranim MOD-om sklapa ugovor o mirovini, a iz doznačenih sredstava, u skladu sa sklopljenim ugovorom, MOD isplaćuje mirovinu iz II. stupa.

Korisnik mirovine iz II. stupa može se odlučiti za djelomičnu, **jednokratnu novčanu isplatu od 15%** u bruto iznosu od ukupno kapitaliziranih sredstava doznačenih MOD-u, pod uvjetom da mu je osnovna mirovina iz I. stupa veća za 15% od najniže mirovine iz I. stupa.

Ako se korisnik odluči za jednokratnu novčanu isplatu od 15%, mirovina iz II. stupa trajno će biti umanjena jer će se odrediti prema preostaloj svoti. Važno je napomenuti da pri svakoj isplati mirovine, kao i pri jednokratnoj isplati 15% od ukupno kapitaliziranih sredstava doznačenih MOD-u, MOD obračunava i uplaćuje porez na dohodak i prerez porezu na dohodak u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak, te korisniku mirovine isplaćuje neto iznos.

Stope poreza za umirovljenike umanjene su i iznose 12% i 18%, ovisno o poreznim razredima.

Na temelju konačnog obračuna poreza na dohodak koji obračunava Porezna uprava, korisnik mirovine može imati obvezu uplate poreza ili obvezu povrata više uplaćenog poreza na dohodak, ovisno o ostvarenim primicima i korištenim osobnim odbicima u toj godini.

Osiguraniku osiguranom u I. i II. stupu starosna i prijevremena starosna mirovina ostvarena pod **povoljnijim uvjetima** od uvjeta utvrđenih ZOMO-om određuje se kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti, odnosno samo u I. stupu.

Invalidska mirovina

Ako kod osiguranika koji je osiguran u II. stupu nastane potpuni gubitak radne sposobnosti s pravom na invalidsku mirovinu prema ZOMO-u, a **stariji je od 55 godina života i duže je od 10 godina osiguran u II. stupu i ako bi mu mjesečna svota invalidske mirovine koja bi mu pripadala prema programu MOD-a, povećana za iznos osnovne invalidske mirovine, iznosila više od mjesečne svote invalidske mirovine određene kao da je bio osiguran samo u I. stupu, odredit će se osnovna mirovina.**

U tom slučaju sredstva s računa člana mirovinskog fonda prenijet će se putem Središnjeg registra osiguranika MOD-u koji on izabere i koji mu osigurava trajnu mjesečnu invalidsku mirovinu prema svome programu, u skladu s posebnim zakonom.

Zakon o izmjeni ZAKONA O DODATKU na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, (NN 156/23,)

Prema Zakonu o izmjeni Zakona o dodatku, korisnicima kojima je u obveznom mirovinskom osiguranju generacijske solidarnosti **određena osnovna mirovina**, osnovica za dodatak je mjesečna svota osnovne mirovine i isti **određuje se u postotku od 27 % od osnovne mirovine.**

Pravo na dodatak od 27 % se ostvaruje za dio mirovine koja se izračunava na temelju mirovinskoga staža navršenog do početka primjene obveznog mirovinskog osiguranja individualne kapitalizirane štednje (do 31. prosinca 2001.), kao i za dio mirovine koja se izračunava na temelju mirovinskoga staža ostvarenog nakon 1. siječnja 2002. odnosno od dana stupanja u obvezno mirovinsko osiguranje individualne kapitalizirane štednje.

Korisnicima mirovine kojima je do dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama Zakona o dodatku određen dodatak na osnovnu mirovinu od 20,25% (od 1. siječnja 2019.), od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon stupanja na snagu Zakona o dodatku određuje se dodatak na osnovnu mirovinu prema Zakona o izmjenama Zakona o dodatku, ako je mirovina u isplati.

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje će, po službenoj dužnosti, tim korisnicima mirovine odrediti dodatak na osnovnu mirovinu prema Zakonu o izmjenama Zakona o dodatku, bez donošenja rješenja.

NAKNADA ZBOG TJELESNOG OŠTEĆENJA

Tjelesno oštećenje postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, bitnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtijeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne invalidnost.

Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega tjelesno oštećenje od najmanje 30% nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

Ozljedom na radu smatra se svaka:

- ozljeda osiguranika izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem, te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno vezana uz obavljanje poslova na kojima radi, odnosno djelatnosti na osnovi koje ozlijeđena osoba ima svojstvo osiguranika,
- bolest osiguranika koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nekoga nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno za vrijeme obavljanja djelatnosti ili u vezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje oboljela osoba ima svojstvo osiguranika,
- ozljeda koju osiguranik pretrpi na redovitom putu od stana do mjesta rada i obratno, te na putu poduzetom radi stupanja na posao koji mu je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojega je osiguran,
- ozljeda koju osiguranik pretrpi u vezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu i prava na profesionalnu rehabilitaciju,
- ozljeda, odnosno bolest, koju pretrpi osigurana osoba
- ozljeda koju osoba pretrpi u vezi s prethodnim utvrđivanjem zdravstvene sposobnosti kada je to prema zakonu obvezno pri zasnivanju radnog odnosa.

Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima na osnovi kojih oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ZOMO. **Lista profesionalnih bolesti i poslova na kojima se te bolesti javljaju i uvjeti pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima, utvrđuju se zakonom.** (Zakon o listi profesionalnih bolesti NN 162/98; NN 107/07)

Vrsta tjelesnih oštećenja i postoci tih oštećenja, na temelju kojih se stječe pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja, utvrđeni su Uredbom o metodologijama vještačenja NN 56/18.

Postupak ostvarivanja prava

Postupak se pokreće na zahtjev osiguranika u ustrojstvenoj jedinici Zavoda na čijem je području osigurana osoba koja ostvaruje pravo, odnosno od koje se izvodi pravo, bila posljednji put osigurana.

Od 1. srpnja 2023. osnovica za određivanje novčane naknade zbog tjelesnog oštećenja koje je nastalo **zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti iznosi 269,66 EUR / 2031,75 kn.**

TJELESNO OŠTEĆENJE	STUPANJ	NAKNADA (%osnovica)
100%	1	40%
90%	2	36%
80%	3	32%
70%	4	28%
60%	5	24%
50%	6	20%
40%	7	16%
30%	8	12%

Naknada se isplaćuje:

- **od dana nastanka tjelesnog oštećenja** - osiguraniku koji je zahtjev za ostvarivanje prava podnio u roku od šest mjeseci, od dana nastanka tjelesnog oštećenja.
- **od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag** - osiguraniku koji je zahtjev podnio nakon isteka roka od šest mjeseci, od dana nastanka tjelesnog oštećenja.

Kao dan nastanka tjelesnog oštećenja uzima se dan kada je, na temelju pregleda ovlaštenog vještaka, dano mišljenje o tjelesnom oštećenju. Iznimno, nastanak tjelesnog oštećenja prije obavljenog pregleda može se utvrditi na temelju medicinske dokumentacije iz ranijeg razdoblja. Ako osiguranik za isti slučaj tjelesnog oštećenja stekne pravo na naknadu prema ovome Zakonu i pravo na naknadu prema drugim propisima, može koristiti samo jedno od tih prava, prema vlastitom izboru.

PROFESIONALNA REHABILITACIJA

Profesionalna rehabilitacija je skup mjera i aktivnosti prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, a koje se provode radi osposobljavanja invalida rada za rad uz očuvanje njegove preostale radne sposobnosti.

Invalidu rada naknada plaće za vrijeme profesionalne rehabilitacije **ne može iznositi manje od najnižeg mjesečnog iznosa bruto plaće koja radniku pripada za rad u punom radnom vremenu, određenog propisom kojim se određuje visina minimalne plaće.**

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima:

- osiguranik kod koje je nastala invalidnost (**smanjena radna sposobnost**) i kod koje postoji **preostala radna sposobnost**,
- osiguranik ili invalid rada kod kojega **nastane invalidnost prije 55. godine života**, ako se s obzirom na preostalu radnu sposobnost može osposobiti za rad na rad **na drugom poslu s punim radnim vremenom**,
- osiguranik kod kojega je invalidnost i preostala radna sposobnost nastala **zbog ozljede izvan rada ili bolesti, ako ispunjava uvjete mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu**,
- osiguranik kod kojega je **invalidnost** i preostala radna sposobnost **nastala kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, bez obzira na dužinu staža.**

Za vrijeme profesionalne rehabilitacije isplaćuje se naknada plaće.

1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju - zbog ozljede izvan rada ili bolesti **najduže 12 mjeseci** od dana završetka rehabilitacije, od dana nastanka invalidnosti do dana početka rehabilitacije, i od dana završetka iste do zaposlenja u visini invalidske mirovine za slučaj djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

2) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju **zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti** ima pravo na naknadu plaće u visini invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti rada za 40 godina mirovinskog staža, od dana nastanka invaliditeta do dana početka profesionalne rehabilitacije, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od dana završetka rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu.

Invalidu rada naknada plaće za vrijeme profesionalne rehabilitacije **ne može iznositi manje od najnižeg mjesečnog iznosa bruto plaće koja radniku pripada za rad u punom radnom vremenu, određenog propisom kojim se određuje visina minimalne plaće (novo povoljnije rješenje).**

Naknada invalidu rada pripada **najduže 24 mjeseca** od dana završetka profesionalne rehabilitacije uz isti uvjet da se u roku 30 dana od završetka profesionalne rehabilitacije prijavi nadležnoj službi za zapošljavanje i da se u skladu s propisima o zapošljavanju redovito prijavljuje toj službi.

Pravo na profesionalnu rehabilitaciju utvrđuje se rješenjem nakon ocjene radne sposobnosti (nalaz i mišljenje o invalidnosti), a utvrđuje ju nadležna ustrojstvena jedinica Zavoda na osnovi nalaza i mišljenja ovlaštenih vještaka.

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju, a ima stručnu spremu za posao na kojemu je radio prije nastanka invalidnosti, osposobljava se za rad na drugom poslu za koji se traži isti stupanj stručne spreme. Ako takva mogućnost ne postoji, invalid rada može se osposobljavati i za poslove za koje se traži neposredno niži stupanj stručne spreme.

Osigurana osoba koja stekne pravo na profesionalnu rehabilitaciju, osposobljava se za rad na poslovima za koje se traži stupanj stručne spreme koji odgovara stupnju stručne spreme koji bi stekla ili je školovanjem stekla prije nastanka invalidnosti.

Uvjeti i način provedbe profesionalne rehabilitacije invalida rada uređuju se ugovorom koji sklapa Zavod s poslodavcem.

Osiguraniku rehabilitaciju osigurava poslodavac, odnosno Zavod.

Invalida rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, koji nije u roku od šest mjeseci od dana pravomoćnosti rješenja o priznanju prava upućen na profesionalnu rehabilitaciju, Zavod upućuje na pregled ovlaštenom vještaku radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti.

Naknada plaće, za vrijeme profesionalne rehabilitacije isplaćuje se:

- **za vrijeme čekanja na profesionalnu rehabilitaciju**
- **za vrijeme trajanja profesionalne rehabilitacije**
- **za vrijeme čekanja zaposlenja nakon završene profesionalne rehabilitacije.**

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju gubi to pravo ako se njime ne koristi u određenom roku, a nije u tome spriječen razlozima koji su protiv njegove volje i to:

- **ako ne stupi na profesionalnu rehabilitaciju u roku od mjesec dana od dana upućivanja na profesionalnu rehabilitaciju**
- **ako tijekom trajanja profesionalne rehabilitacije bez opravdanog razloga prekine započetu profesionalnu rehabilitaciju ili ako ne obavlja dužnost u svezi s profesionalnom rehabilitacijom.**

NAKNADA PUTNIH TROŠKOVA

Invalid rada kojemu je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima pravo na naknadu putnih troškova kada ga Zavod uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije.

Naknada putnih troškova obuhvaća naknadu za troškove prijevoza i naknadu za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

Invalid rada kojemu je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima pravo na naknadu za troškove prijevoza ako mu je zbog korištenja priznatog prava prema stanju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost i s obzirom na udaljenost mjesta određenog za profesionalnu rehabilitaciju potreban stalni prijevoz.

Zavod općim aktom utvrđuje vrstu i način uporabe prijevoznog sredstva, uzimajući u obzir zdravstveno stanje osiguranika i dužinu puta, potanje uvjete i način ostvarivanja naknade za troškove prijevoza i svotu naknade za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

MIROVINSKI STAŽ S POVEĆANIM TRAJANJEM

Prema Zakonu o stažu osiguranja s povećanim trajanjem (NN 115/18;34/21) osobe koje ostvaruju prava prema odredbama ovoga Zakona su:

1. osiguranici zaposleni na osobito teškim i za zdravlje i radnu sposobnost štetnim radnim mjestima,

2. osiguranici kojima nakon određenih godina života, zbog naravi i težine posla, fiziološke funkcije organizma opadaju u toj mjeri da onemogućavaju daljnje uspješno obavljanje tog posla,

3. osiguranici – osobe s invaliditetom: osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, slijepi osobe, gluhe osobe, gluhoslijepi osobe, osobe oboljele od reumatoidnog artritisa i drugih sustavnih upalnih bolesti zglobova i vezivnog tkiva (ankilozantni spondilitis, psorijatični artritis, seronegativni artritis, sistemski eritemski lupus, sklerodermija i polimiozitis/dermatomiozitis), osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica te osobe s Downovim sindromom.

Njima se svaka **godina radnog staža računa kao 15 mjeseci mirovinskog staža** pod uvjetom da su zaposleni s punim radnim vremenom, ili sa skraćenim radnim vremenom koji se prema Zakonu i kolektivnim ugovorom smatra kao zaposlenje s punim radnim vremenom. Istovremeno se tim osiguranicima osobama s invaliditetom **snižava dobna granica** za stjecanje prava na starosnu mirovinu **i to za jednu godinu za svakih pet godina provedenih u osiguranju** koje se računa na navedeni način.

DOPLATAK ZA DJECU

Doplatak za djecu novčano je primanje koje koristi roditelj ili druga osoba određena Zakonom, radi potpore uzdržavanja i odgoja djece. Za ostvarivanje prava na doplatak za djecu izvanbračna se zajednica izjednačava s bračnom zajednicom. Doplatak za djecu ne može biti predmet ovrhe ili osiguranja, osim prema sudskoj odluci radi uzdržavanja u korist djece za koju se ostvaruje taj doplatak. Doplatak za djecu osobno je pravo korisnika i ne može se prenositi na drugu osobu, a iznimno se može isplaćivati drugoj osobi. Ako oba bračna druga mogu ostvariti pravo na doplatak za djecu dužni su se sporazumjeti koji od njih će to pravo ostvariti, a pravo na doplatak može se ostvariti samo po jednoj osnovi.

Pravo na doplatak za djecu može se ostvariti ako prosječni mjesečni dohodak po članu kućanstva u prethodnoj kalendarskoj godini ne prelazi 70% proračunske osnove.

Proračunska osnovica za 2023. godinu iznosi 441,44 EUR (3.326,00 kuna).

Pravo na doplatu za djecu može se ostvariti ako prosječni dohodak po članu kućanstva u prethodnoj kalendarskoj godini ne prelazi 309,01 EUR (2.328,20 kune) mjesečno.

Uvjeti za stjecanje prava na doplatu za djecu

U Zakonu o doplatku za djecu određeni su sljedeći uvjeti za stjecanje prava na doplatu za djecu:

- da podnositelj zahtjeva ima hrvatsko državljanstvo ili status stranca s odobrenim stalnim boravkom te da ima prebivalište u Republici Hrvatskoj najmanje tri (3) godine prije podnošenja zahtjeva
- da ima status azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom ili status člana njihove obitelji prema propisima o azilu, bez uvjeta državljanstva i duljine prebivališta, odnosno stalnog boravka na području Republike Hrvatske
- da ukupni dohodak ostvaren u prethodnoj kalendarskoj godini po članu kućanstva mjesečno ne prelazi 70% proračunske osnovice
- da podnositelj zahtjeva živi u kućanstvu s djetetom
- da podnositelj zahtjeva uzdržava dijete.

Iznimno, pravo na doplatu za dijete s utvrđenim težim ili teškim invaliditetom i za dijete smrtno stradalog ili nestalog hrvatskog branitelja ostvaruje se neovisno o ukupno ostvarenom dohotku kućanstva.

Korisnici doplatka za djecu i djeca za koju pripada doplatu

Pravo na doplatu za djecu može ostvariti roditelj, posvojitelj, skrbnik, očuh, maćeha, baka, djed i osoba kojoj je, na temelju rješenja nadležnog tijela za poslove socijalne skrbi, dijete povjereno na čuvanje i odgoj za svu djecu koju uzdržava, pod uvjetima utvrđenim Zakonom.

Korisnik doplatka za djecu može biti i punoljetno dijete bez oba roditelja koje je na redovitom školovanju.

Doplatu za djecu pripada za djecu rođenu u braku, izvan braka, za posvojenu djecu ili pastorčad, za uzdržavanu unučad i drugu djecu bez roditelja.

Doplatu za djecu pripada do navršene 15. godine života djeteta, odnosno do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 15 godina života, a nakon toga ako je razlog pohađanja osnovne škole nakon 15. godine života kasniji upis u prvi razred osnovne škole ili gubitak razreda zbog zdravstvenih razloga, odnosno duže bolesti.

Doplatu za djecu pripada za dijete na školovanju u srednjoj školi do završetka tog školovanja, ali najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 19 godina života.

Iznimka je određena za dijete koje pohađa srednju školu u kojoj srednjoškolsko obrazovanje traje pet godina, pri čemu doplatu za djecu pripada djetetu do završetka redovitog školovanja u srednjoj školi, a najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 20 godina života te za djecu s oštećenjem zdravlja, utvrđenim prema posebnim propisima, za koju doplatu za djecu pripada i nakon navršene 19. godine, ali najduže do 21. godine života. Pravo na doplatu za djecu koja nisu završila školu u predviđenom roku zbog bolesti produžuje se i nakon navršenih

godina života do kojih im pripada doplatak za djecu, a najduže do 21. godine života. Doplatak za djecu pripada i za razdoblje u kojem je dijete spriječeno redovito pohađati školu zbog bolesti.

NAPOMENA: Pravo na doplatak za djecu prestaje stupanjem djeteta u brak - inicijativa izmjene i dopune HSUIR-a u skladu s Preporukom Odbora UN za provedbu UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, jest da država potpisnica poduzme pravne i praktične korake kojima će osigurati da osobe s invaliditetom mogu realizirati svoja roditeljska prava i posvajati djecu jednako kao i ostali.

ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj ostvaruju pravo na primarnu, specijalističko-konzilijarnu i bolničku zdravstvenu zaštitu, zatim na lijekove, stomatološko-protetsku pomoć i nadomjeske, te na ortopedsku i druga pomagala temeljem Zakona o zdravstvenom osiguranju, Zakona o zdravstvenoj zaštiti, i Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu.

SPECIJALISTIČKO-KONZILIJARNA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Ugovorna zdravstvena ustanova, odnosno ugovorni zdravstveni radnik privatne prakse obvezni su osiguranu osobu upućenu radi korištenja specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite primiti odmah, a **najkasnije u roku 30 dana** od dana kad im se osigurana osoba s uputnicom izabranog doktora prvi put javila.

Kad ugovorna zdravstvena ustanova, odnosno ugovorni zdravstveni radnik privatne prakse ne pruži osiguranoj osobi traženu zdravstvenu zaštitu u roku od 30 dana, doktor ugovorne zdravstvene ustanove, odnosno ugovorni zdravstveni radnik privatne prakse obavezan je, uz potpis odgovorne osobe i pečat ustanove, odnosno ordinacije, na uputnici naznačiti datum kad im se osigurana osoba prvi put javila, razlog ne pružanja tražene zdravstvene zaštite s naznakom datuma kad će osiguranu osobu primiti na specijalistički pregled ili dijagnostički, odnosno terapijski postupak s time da pri tom, ovisno o medicinskoj indiciranosti i raspoloživim kapacitetima, **osiguranoj osobi osigura zdravstvenu zaštitu unutar roka od 60 dana od datuma prvog javljanja osigurane osobe** ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno ugovornom zdravstvenom radniku.

Ako ugovorna zdravstvena ustanova, odnosno ugovorni zdravstveni radnik privatne prakse ne naznače na uputnici datum kad će osiguranu osobu primiti na specijalistički pregled ili dijagnostički, odnosno terapijski postupak ili naznači datum koji prelazi navedeni rok, **osigurana osoba ima pravo u roku od 30 dana, radi ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu, obratiti se s takvom uputnicom rukovoditelju, odnosno po njemu ovlaštenom radniku područnog ureda Zavoda nadležnog prema prebivalištu**, odnosno boravka osigurane osobe ili prema sjedištu ugovorne zdravstvene ustanove, odnosno ordinacije ugovornoga zdravstvenog radnika privatne prakse, koji će osiguranoj osobi na osnovi te uputnice osigurati traženu zdravstvenu zaštitu u istoj ili drugoj ugovornoj zdravstvenoj ustanovi, odnosno ordinaciji ugovornoga zdravstvenog radnika privatne prakse.

PARTICIPACIJA

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju određuje za koje osiguranike **Zavod provodi osiguranje sredstava za premiju dopunskog zdravstvenog osiguranja:**

1. **osigurane osobe s invaliditetom koje imaju 100% oštećenja organizma, odnosno tjelesnog oštećenja prema posebnim propisima, osobe kod kojih je utvrđeno više vrsta oštećenja te osobe s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem ili psihičkom bolešću zbog kojih ne mogu samostalno izvoditi aktivnosti primjerene životnoj dobi sukladno propisima o socijalnoj skrbi,**
2. **osigurane osobe darivatelje dijelova ljudskog tijela u svrhu liječenja,**

3. osigurane osobe dobrovoljne davatelje krvi s više od 35 davanja (muškarci), odnosno s više od 25 davanja (žene),
4. osigurane osobe redovite učenike i studente starije od 18 godina,
5. osigurane osobe čiji ukupan prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno nije veći od 331,81 EUR /2.500,02 kn (prihodovni cenzus), a za osiguranike – samce, ako im prihodovni cenzus u prethodnoj kalendarskoj godini nije veći od 415,42 EUR /3.129,98 kn.

Prihod se umanjuje za iznos koji na temelju propisa o obitelji član obitelji plaća za uzdržavanje osobe koja nije član te obitelji.

Zahtjev za oslobađanje od plaćanja doplate predaje se u područnom uredu Zavoda ili ispostavi područnog ureda prema mjestu prebivališta odnosno stalnog boravka osigurane osobe Zavoda, uz prilaganje dokaza o invaliditetu i zdravstvenom stanju odnosno prihodima članova obitelji.

ORTOPEDSKA I DRUGA POMAGALA

Osigurana osoba ima pravo na ortopedska i druga pomagala, na popravak pomagala, na rezervne dijelove i potrošni materijal, te na izradu pomagala određene kakvoće u opsegu i na način utvrđen Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima. Osigurana osoba ima pravo na pomagala utvrđene vrijednosti, količine i dužine roka uporabe prema medicinskoj indikaciji, a daje se na uporabu bez ili uz obvezu vraćanja. Osigurana osoba **ima pravo na pomagalo** ako ispunjava **uvjet prethodnog osiguranja u trajanju od najmanje 12 mjeseci neprekidno, odnosno 18 mjeseci** s prekidima u posljednje dvije godine prije nastupa potrebe za pomagalom. Iznimno pravo na pomagalo ostvaruje osoba – **dijete do navršene 18. godine života, te osigurana osoba sa smetnjama u duševnom i tjelesnom razvoju koja je nesposobna za samostalan život i rad, ne mora ispunjavati uvjet prethodnog osiguranja.**

BOLNIČKO LIJEČENJE MEDICINSKOM REHABILITACIJOM

Ostvaruje se u najbližoj specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju koja može pružiti određenu traženu zdravstvenu zaštitu i to kao nastavak bolničkog liječenja (**početna bolnička rehabilitacija**) ili na osnovi uputnice izabranog doktora opće medicine (**održavajuća bolnička rehabilitacija**)

Prijedlog za medicinsku rehabilitaciju daje:

- **za početnu:** odjelni doktor (specijalist) bolnice, **traje u pravilu 21 dan.**
- **-za održavajuću:** izabrani doktor opće obiteljske medicine na osnovu mišljenja i nalaza doktora specijaliste, provodi se u **prosječnom trajanju do 21 dan i to samo jedanput u istoj kalendarskoj godini zbog iste bolesti.**
- **Održavajuća bolnička medicinska rehabilitacija kod kroničnih bolesti i stanja provodi se u svrhu sprečavanja pogoršanja, te očuvanja kvalitete života osigurane osobe. Osigurana osoba ostvaruje pravo na bolničku medicinsku rehabilitaciju, ako kod bolesti, bolesnih stanja i posljedica ozljeda navedenih u Popisu postoji još jedan od sljedećih uvjeta:**
- **funkcionalno oštećenje određenog stupnja**
- **nemogućnost i neprimjerenost provođenja ambulantne rehabilitacije u specijalističko konzilijarnoj zdravstvenoj zaštiti.**

Kada se kod ocjene funkcionalnog statusa koristi Barthelov indeks, za davanje prijedloga, njegova vrijednost mora biti manja od 80 kako bi osigurana osoba ostvarila pravo na bolničku medicinsku rehabilitaciju.

Odobrenje za početnu bolničku medicinsku rehabilitaciju daje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda prema sjedištu zdravstvene ustanove iz koje se osigurana osoba premješta.

Odobrenje za održavajuću bolničku medicinsku rehabilitaciju daje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda prema sjedištu ordinacije izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite.

Liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda kada daje odobrenje za bolničku medicinsku rehabilitaciju obvezno u nalazu, mišljenju i ocjeni navodi naziv ugovorne specijalne bolnice za medicinsku rehabilitaciju za koju daje odobrenje i koja može pružiti traženu bolničku medicinsku rehabilitaciju, te broj odobrenih dana bolničke medicinske rehabilitacije. Osigurana osoba koja odobrenu bolničku medicinsku rehabilitaciju **želi ostvariti u drugoj specijalnoj bolnici za medicinsku rehabilitaciju, a ne** u onoj za koju je odobrenje dalo liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda ima pravo potonju **ostvariti bez prava na naknadu troškova prijevoza, odnosno prava na sanitetski prijevoz na teret sredstava Zavoda.** Izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite obavezan je uz prijedlog za održavajuću bolničku rehabilitaciju, odnosno fizikalnu terapiju u kući upoznati liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda s cjelokupnom medicinskom dokumentacijom i s drugim bolestima od kojih osigurana osoba boluje.

FIZIKALNA TERAPIJA U KUĆI

Osigurana osoba iznimno, ima pravo na provođenje fizikalne terapije u kući kada je potpuno nepokretna odnosno teško pokretna zbog: neuroloških bolesti, reumatskih bolesti, politraume i traume, kompliciranih kirurških i ortopedskih zahvata, ostalih stanja koje za svaki slučaj posebno utvrđuje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda. **Prijedlog za provođenje fizikalne terapije u kući daje izabrani doktor opće/obiteljske medicine na osnovi mišljenja i nalaza doktora odgovarajuće specijalnosti. Vrstu postupka fizikalne terapije u kući određuje doktor specijalist koji je dao preporuku.**

Odobrenje za fizikalnu terapiju u kući daje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda u trajanju najduže od 15 dana, a može se produžiti za još 15 dana na prijedlog doktora specijalista koji je dan nakon obavljenog pregleda osigurane osobe. Fizikalnu terapiju u kući provodi fizioterapeutski tehničar koji ima ugovor sa Zavodom.

U nalazu doktor specijalist odgovarajuće specijalnosti obvezno određuje vrstu postupka za fizikalnu terapiju u kući na osnovi postupaka za fizikalnu terapiju u kući na osnovi postupaka navedenih u Popisu postupaka za fizikalnu terapiju u kući koji je sastavni dio Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za bolničko liječenje za bolničko liječenje medicinskom rehabilitacijom i fizikalnom terapijom u kući (NN br.64/08;91/09;118/09).

Osigurana osoba, **ne može ostvariti pravo** na bolničku medicinsku rehabilitaciju, odnosno fizikalnu terapiju u kući, dok postoje sljedeće kontraindikacije:

- a) febrilna stanja, akutne zarazne bolesti, teški psihički poremećaji te patološka trudnoća;
- b) imobilizacija kod koje nije moguće provoditi rehabilitacijsko liječenje;
- c) komplicirani tijek koronarne bolesti, kardijalna dekompenzacija, ne podnošenje ergometrijskog opterećenja od 50 W tj. 300 Kpm, odnosno 2.0 METT-a, teški poremećaj srčanog ritma, ehografski utvrđeno povećanje kavuma lijeve klijetke preko 6 cm, te

- kardiovaskularne aneurizme;
d) teška oštećenja jetre i bubrega;
e) zloćudne bolesti u stanjima egzacerbacije i dekompenzacije.

Fizikalna terapija u kući osigurane osobe može trajati najdulje 15 dana (15 dolazaka), a može se produljiti za daljnjih 15 dana (15 dolazaka), na prijedlog doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti nakon izvršenog pregleda osigurane osobe.

U iznimnim slučajevima, prema prijedlogu doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti, koji je ponovno pregledao osiguranu osobu, može se na osnovi odobrenja ovlaštenog doktora Zavoda **dodatno produljiti fizikalnu terapiju u kući.**

Ugovorni privatni zdravstveni radnik, odnosno ugovorna zdravstvena ustanova obvezna je fizikalnu terapiju u kući bolesnika provoditi kontinuirano u skladu s odobrenjem ovlaštenog doktora.

U slučajevima teškog, odnosno vrlo složenog zdravstvenog stanja osiguranoj osobi se može odobriti provođenje fizikalne terapije u kući kroz najviše 45 dana (45 dolazaka) u jednom odobrenju, prema dijagnozama utvrđenim u popisu bolesti i stanja za odobrenje fizikalne terapije u kući kroz 45 dana, koji je sastavni dio Pravilnika.

Iznimno u slučaju potrebe dugotrajnog provođenja fizikalne terapije u kući osigurane osobe prema dijagnozama kod osiguranih osoba s prirođenim malformacijama i deformacijama živčanog sustava (Q00-Q07) i mišićno koštanog sustava (Q65-Q79) **fizikalna terapija u kući može se odobriti u trajanju od godine dana u jednom odobrenju, uz obvezu ovlaštenog doktora Zavoda da najmanje jednom u tri mjeseca provjeri opravdanost nastavka provođenja fizikalne terapije u kući.** Prema prijedlogu doktora specijalista odgovarajuće specijalnosti, koji je ponovno pregledao osiguranu osobu, može se na osnovi odobrenja liječničkog povjerenstva Zavoda dodatno produljiti fizikalnu terapiju u kući.

ZDRAVSTVENA NJEGA U KUĆI

Zdravstvena njega osigurane osobe provodi se u svrhu poboljšanja njezinog zdravstvenog stanja i sprječavanja njezegovog pogoršanja.

Provođenje zdravstvene njege uključuje i poduku osigurane osobe te članova njezine obitelji o provođenju postupaka zdravstvene njege.

Odobrava se u slučajevima:

- 1) **nepokretnosti i slabije pokretnosti** (tuđa pomoć ili upotreba klupice),
- 2) **kronične bolesti u fazi pogoršanja ili komplikacije,** uz uvjet da izabrani doktor istodobno provodi liječenje u kući,
- 3) **prolaznih ili trajnih stanja** u kojima nije moguće samozbrinjavanje,
- 4) **nakon složenijih operativnih zahvata** koji zahtijevaju previjanje i njegu rane, te skrb za anus praeter i ostale stome,
- 5) kod **termalnih** bolesnika.

Prijedlog za provođenje zdravstvene njege u kući daje izabrani doktor opće medicine nakon izvršenog pregleda i utvrđenog medicinskog stanja osigurane osobe, te predlaže postupke i određuje vremensko razdoblje provođenja zdravstvene njege.

Odobrenje za zdravstvenu njegu u kući daje liječničko povjerenstvo područnog ureda Zavoda. Zdravstvenu njegu u kući provode medicinske sestre općeg smjera u privatnoj praksi, odnosno zaposlene u ustanovama za zdravstvenu njegu u kući koje imaju ugovor sa zavodom. Provođenje zdravstvene njege može se propisati maksimalno **pet puta tjedno kroz 30 dana.**

Provođenje zdravstvene njege može se, **iznimno propisati u trajanju od 90 dana** kod najtežih bolesnika, posebno onih s definiranim trajnim stanjima.

Provođenje zdravstvene njege u kući odobrava se maksimalno **7 puta tjedno**. Dnevno se može odobriti postupak zdravstvene njege **u trajanju maksimalno 135 minuta** bez uračunatog vremena puta.

Zdravstvena njega bolesnika u kući, može se provoditi kao:

- kućna posjeta kod akutnih stanja
- kućno liječenje
- pružanje hitne medicinske pomoći u kući osigurane osobe.

Kućno liječenje osigurane osobe može se provoditi samo pod nadzorom izabranog doktora kada zdravstveno stanje osigurane osobe zahtijeva takvo liječenje, a ne postoji potreba za bolničkim liječenjem, **kućna posjeta kod akutnih stanja obuhvaća slijedeće aktivnosti:**

- **kompletna njega nepokretnog i teško pokretnog bolesnika,**
- **prevencija komplikacija dugotrajnog ležanja,**
- **aktivno i pasivno razgibavanje,**
- **priprema i primjena peroralne i lokalne terapije,**
- **uzimanje dijagnostičkog materijala kod nepokretnih bolesnika**
- **toaleta stome**
- **hranjenje bolesnika na usta ili putem postavljene sonde,**
- **katerizacija mokraćnog mjehura,**
- **mjerenje i registracija vitalnih funkcija,**
- **poduka pacijenta i obitelji za samozbrinjavanje**
- **dostava kisika i oksigeno terapija u kući.**

Zdravstvena njega u kući dobrim dijelom obuhvaća i palijativnu skrb, kojoj je osnovni cilj umanjivanje patnje umirućega bolesnika, zadovoljavanje njegove želje te umirivanje članova obitelji. Takav tip zdravstvene njege u kući karakteriziraju brojne prednosti, jer ona ne prekida proces skrbi, ali se zdravstvena njega odvija u bolesnikovu poznatom okruženju, što mu omogućava šansu za bolji i brži oporavak. Nadalje, u takvoj zdravstvenoj njezi sudjeluju i članovi obitelji, a pristup je holistički i individualan.

Zdravstvena njega u kući ima nezamjenjivu ulogu u sustavu zdravstvene skrbi, jer ovakav sustav zdravstvene njege smanjuje cjelokupne troškove koji bi mogli nastati ako bi izostala kontinuirana i integrirana skrb. Naposljetku, cilj zdravstvene njege u kući je osposobiti pacijenta da brine sam o sebi, postane neovisan, ali i da mu se olakša njegova svakodnevica.

PATRONAŽNA ZDRAVSTVENA SKRB

U okviru patronažne zdravstvene skrbi osiguranoj osobi pruža se stručna pomoć i njega radi:

- praćenja stanja poslije porođaja – roditelji i novorođenom djetetu
- promicanja i očuvanja zdravlja
- praćenja i očuvanja zdravlja osigurane osobe kod koje postoji povećani rizik za nastanak bolesti.

Uvjeti i način ostvarivanja prava osigurane osobe na patronažnu zdravstvenu skrb utvrđeni su općim aktom Zavoda.

SANITETSKI PRIJEVOZ

Pravo na sanitetski prijevoz radi korištenja zdravstvene zaštite iz obveznoga zdravstvenog osiguranja ostvaruje osigurana osoba koja je:

- nepokretna
- teško pokretna i
- kojoj zbog prirode bolesti nije preporučeno samostalno kretanje.

Pravo na sanitetski prijevoz osigurana osoba ostvaruje na osnovi ispravno popunjenog naloga za sanitetski prijevoz, koji izdaje i ovjerava:

1. izabrani doktor – u slučaju kad se osiguranu osobu radi korištenja zdravstvene zaštite upućuje iz mjesta prebivališta odnosno boravišta u ugovornu zdravstvenu ustanovu ili ordinaciju ugovornog zdravstvenog radnika privatne prakse ili kod ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala te na temelju odobrenja liječničkog povjerenstva u slučaju prijevoza osigurane osobe u inozemstvo ili povratka iz inozemstva

2. doktor u ugovornoj zdravstvenoj ustanovi u kojoj se osigurana osoba liječi odnosno ugovorni doktor privatne prakse – kad se osiguranu osobu iz ugovorne zdravstvene ustanove odnosno ordinacije ugovornog doktora privatne prakse prevozi u mjesto prebivališta odnosno boravišta ili kod ugovornog isporučitelja ortopedskih i drugih pomagala te kad se osiguranu osobu upućuje odnosno premješta iz jedne ugovorne zdravstvene ustanove odnosno ordinacije ugovornog doktora privatne prakse u drugu ugovornu zdravstvenu ustanovu odnosno ordinaciju ugovornog doktora privatne prakse

3. nadležna osoba u regionalnom uredu odnosno Direkciji HZZO-a u skladu sa općim aktom Zavoda o prekograničnoj zdravstvenoj zaštiti.

Iznimno, u slučaju kada se osiguranu osobu upućuje na provođenje određenih dijagnostičkih ili drugih postupaka, koji postupci neće rezultirati poboljšanjem njenog zdravstvenog stanja zbog kojeg ispunjava uvjete za sanitetski prijevoz, nalog za sanitetski prijevoz za dolazak i povratak izdaje izabrani doktor koji upućuje osiguranu osobu.

Doktor ugovorne zdravstvene ustanove, doktor privatne prakse odnosno nadležna osoba HZZO-a koja je obvezna izdati nalog za sanitetski prijevoz obvezni su za osiguranu osobu dogovoriti odnosno kod ugovornog subjekta HZZO-a naručiti prijevoz sanitetskim vozilom.

PRAVILNIK o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti

(NN 41/19, 22/2020, 39/2020, 2/22)

Ovim se Pravilnikom uređuje sustav obveznoga zdravstvenog osiguranja zaštite zdravlja na radu, nositelj obveznog zdravstvenog osiguranja zaštite zdravlja na radu, opseg prava na zdravstvenu zaštitu i druga prava osoba osiguranih po toj osnovi, uvjeti i način njihova ostvarivanja i financiranja, kao i prava i obveze nositelja obveznoga zdravstvenog osiguranja zaštite zdravlja na radu, uključujući prava i obveze ugovornih subjekata nositelja obveznoga zdravstvenog osiguranja zaštite zdravlja na radu.

Obveznim zdravstvenim osiguranjem zaštite zdravlja na radu osiguravaju se:

1. pravo na specifičnu zdravstvenu zaštitu radnika koju provode doktori specijalisti medicine rada, sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti i posebnim zakonima te pravilnicima donesenim na temelju tih zakona

2. prava za slučaj priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti:

- **pravo na zdravstvenu zaštitu**
- **pravo na novčane naknade:**
- **pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad**
- **pravo na naknadu troškova prijevoza u vezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu zbog priznate ozljede na radu i profesionalne bolesti**
- **pravo na naknadu za pogrebne troškove.**

Pravo na novčane naknade

Osiguraniku za vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću pripada pravo na naknadu plaće ako je:

1. privremeno nesposoban za rad zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti, odnosno radi liječenja ili medicinskih ispitivanja vezanih uz priznatu ozljedu na radu odnosno profesionalnu bolest smješten u zdravstvenu ustanovu
2. privremeno nesposoban za rad zbog određenog liječenja ili medicinskog ispitivanja zbog priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti koje se ne može obaviti izvan radnog vremena osiguranika
3. izoliran kao kliconoša, a što je posljedica priznate profesionalne bolesti.

Pod privremenom nesposobnošću za rad u smislu ovog Pravilnika smatra se odsutnost s rada iz razloga navedenih u stavku 1. ovog članka zbog kojih je osiguranik spriječen izvršavati svoju obvezu rada u skladu s ugovorom o radu, drugim ugovorom ili pojedinačnim aktom.

Naknadu plaće uslijed privremene nesposobnosti za rad uzrokovane priznatom ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću (u daljnjem tekstu: naknada plaće) ostvaruju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja osiguranici od dana nastanka ozljede na radu odnosno od datuma utvrđivanja profesionalne bolesti iz dijela Prijave o profesionalnoj bolesti kojeg popunjava Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

Naknada plaće iz stavka 1. ovog članka osiguraniku pripada samo za dane, odnosno sate za koje bi osiguranik ostvario pravo na plaću, odnosno naknadu plaće u skladu s propisima o radu. Osiguranik ima pravo na naknadu plaće sve dok izabрани doktor medicine primarne zdravstvene zaštite u zdravstvenoj ustanovi, odnosno u privatnoj praksi (u daljnjem tekstu: izabрани doktor) ne utvrdi da je sposoban za rad ili dok nije nalazom i mišljenjem nadležnog tijela vještačenja mirovinskog osiguranja kod osiguranika utvrđena invalidnost zbog opće nesposobnosti za rad ili profesionalne nesposobnosti za rad, u skladu s člankom 48. stavkom 1. Zakona.

Pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad

Pravo na naknadu plaće pripada osiguranicima od prvog dana privremene nesposobnosti za rad uzrokovane ozljedom na radu, odnosno profesionalnom bolešću. Naknadu plaće iz stavka 1. ovoga članka obračunava i isplaćuje pravna, odnosno fizička osoba, s time da je Zavod obavezan vratiti isplaćenu naknadu u roku od 45 dana od dana primitka zahtjeva za povrat. Naknada plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad uzrokovane ozljedom na radu i profesionalnom

bolešću ne **može iznositi manje od 100% od osnovice** za naknadu plaće utvrđene sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju i propisima donesenim na temelju toga Zakona.

Prema **Zakonu o zdravstvenoj zaštiti (NN br. 100/18 i 125/19)**

Pod mjerama zdravstvene zaštite podrazumijeva se skup aktivnosti, odnosno preventivnih, dijagnostičkih, terapijskih i rehabilitacijskih medicinskih postupaka u provođenju zdravstvene zaštite na pojedinim razinama usmjerenih postizanju određenog cilja.

Mjere zdravstvene zaštite su:

1. zaštita od ekoloških čimbenika štetnih za zdravlje, uključujući sve mjere za očuvanje, unaprjeđenje, praćenje i poboljšanje zdravstvenih i higijenskih uvjeta za život i rad čovjeka
2. provođenje zdravstvenog odgoja, prosvječivanje i promicanje zdravlja radi unaprjeđenja psihofizičke sposobnosti osoba
- 3. otkrivanje i otklanjanje uzroka bolesti, odnosno sprječavanje i suzbijanje bolesti te ozljeda i njihovih posljedica**
4. mjere i aktivnosti za sprječavanje, pravodobno otkrivanje i suzbijanje zaraznih i kroničnih nezaraznih bolesti, uključujući i provođenje nacionalnih preventivnih programa
5. mjere i aktivnosti vezane uz zaštitu i unaprjeđenje oralnog zdravlja stanovništva
- 6. mjere zdravstvene zaštite u vezi s radom i radnim okolišem (specifična zdravstvena zaštita radnika)**
- 7. liječenje, zdravstvena njega i rehabilitacija oboljelih i ozlijeđenih osoba te osoba s invaliditetom**
- 8. posebne mjere zdravstvene zaštite stanovništva starijeg od 65 godina života**
9. posebne mjere zdravstvene zaštite hrvatskih branitelja sukladno posebnim propisima
10. osiguravanje palijativne skrbi
11. osiguravanje cjelovite (preventivne, kurativne i rehabilitacijske) zdravstvene zaštite djece i mladeži
12. osiguravanje cjelovite zdravstvene zaštite žena, a posebno u vezi s planiranjem obitelji, trudnoćom, porođajem i majčinstvom
13. opskrba lijekovima i medicinskim proizvodima za zdravstvenu zaštitu
14. pregledi umrlih te utvrđivanje vremena i uzroka smrti i
15. mjere vezane uz zaštitu i unaprjeđenje zdravlja sportaša.

NAPOMENA: Problem su odredbe Zakona o zdravstvenom osiguranju *kojima se uvodi nova (obaveza dijelu građana nakon prestanka radnog odnosa odnosno obavljanja djelatnosti ili prestanka primanja naknade plaće na koju imaju pravo prema propisima obveznoga zdravstvenog osiguranja) da redovito - jednom u tri mjeseca – osobno dođu u najbliži ured HZZO-a kako bi zadržali zdravstveno osiguranje.* Tu obavezu neki od njih *ne mogu izvršiti* zbog različitih situacija u kojima se nalaze i *možemo govoriti o diskriminaciji temeljem zdravstvenog stanja, invaliditeta, imovnog stanja ili kombinacije ovih diskriminacijskih osnova.* Ovo se posebno odnosi na *osobe s invaliditetom koji žive u izoliranim, ruralnim područjima, udaljeni od većih mjesta u kojima HZZO ima urede i radi sa strankama.* Kod njih je dodatno pitanje kako će, ako u njihovom mjestu nema javnog prijevoza ili je izuzetno loše organiziran, priuštiti (redoviti) odlazak do HZZO-a u većem mjestu.

Prema podacima **HZZO**, čak **35 od 122 lokacija** na kojima rade sa strankama **nisu pristupačne za osobe s invaliditetom**

SOCIJALNA SKRB

Socijalna skrb je djelatnost od posebnog interesa kojom se osigurava i ostvaruje pomoć za podmirenje osnovnih životnih potreba osoba s invaliditetom bez obzira na spol, životnu dob, uzroke i okolnosti nastanka invaliditeta, a koje one same ili uz pomoć članova obitelji ne mogu zadovoljiti zbog nepovoljnih osobnih, gospodarskih, socijalnih i drugih okolnosti.

Zakonom o socijalnoj skrbi (NN 18/22, 46/22, 119/22, 71/23) propisuju se :

- I.   **naknade,**
- II.   **socijalne usluge;**

I. NAKNADE

Naknade u sustavu socijalne skrbi temeljem Zakona o socijalnoj skrbi su:

- **zajamčena minimalna naknada**
- **naknada za troškove stanovanja**
- **naknada za ugroženog kupca energenata**
- **naknada za osobne potrebe**
- **jednokratna naknada**
- **naknada za pogrebne troškove**
- **naknada za redovito studiranje**
- **plaćanje troškova smještaja u učeničkom domu**
- **osobna invalidnina**
- **doplatak za pomoć i njegu**
- **status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja.**

O priznavanju prava na naknade u sustavu socijalne skrbi rješenjem odlučuje nadležni Područni ured za socijalni rad prema mjestu prebivališta, dok naknadu za troškove stanovanja priznaje jedinica lokalne samouprave i Grad Zagreb.

Naknade koje se ostvaruju temeljem utvrđenog invaliditeta - oštećenja funkcionalnih sposobnosti prema propisima o vještačenju i metodologijama vještačenja (Uredba o metodologijama vještačenja, Narodne novine, broj 67/17, 56/18, 16/22):

- **Osobna invalidnina**
- **Doplatak za pomoć i njegu**
- **Naknada za ugroženog kupca energenata**
- **Status njegovatelja**

OSOBNA INVALIDNINA

Pravo na osobnu invalidninu priznaje se djetetu i osobi kod koje je **utvrđen četvrti stupanj težine invaliditeta - oštećenja funkcionalnih sposobnosti** prema propisima o vještačenju i metodologijama vještačenja, a u svrhu zadovoljavanja životnih potreba za uključivanje u svakodnevni život zajednice.

NAPOMENA: od 01.01.2024.godine za sve postojeće korisnike pokrenut će se, po službenoj dužnosti, postupak utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za priznavanje prava na inkluzivni dodatak.

Ako tijekom tog postupka bude potrebno utvrđivanje činjenice invaliditeta-oštećenja funkcionalnih sposobnosti kako bi se vidjelo ispunjava li osoba uvjete, Zavod će zatražiti **nalaz i mišljenje** Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. To će se tražiti neovisno o tome je li postupak pokrenut na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti.

DOPLATAK ZA POMOĆ I NJEGU

NAPOMENA: *od 01.01.2024.godine* za sve postojeće korisnike pokrenut će se, po službenoj dužnosti, postupak utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za priznavanje prava na inkluzivni dodatak.

Potencijalni novi korisnik mora podnijeti zahtjev nadležnom *Zavodu za socijalni rad*. Osobu se upućuje na vještačenje u *Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom*. Pravo se ostvaruje temeljem rješenja nadležnog područnog ureda Zavoda za socijalni rad prema prebivalištu korisnika.

STATUS RODITELJA NJEGOVATELJA ILI NJEGOVATELJA

Pravo na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja priznaje se za njegu djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom koja:

1. je **potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe** jer joj je zbog održavanja života **potrebno pružanje specifične njege** izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za koju je prema preporuci liječnika roditelj ili njegovatelj **osposobljen**,
2. je u potpunosti nepokretna i uz pomoć ortopedskih pomagala,
3. ima poremećaj autističnog spektra četvrtog stupnja ili 4. ima više vrsta oštećenja četvrtog stupnja (tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih) zbog kojih je potpuno ovisna o pomoći i njezi druge osobe pri zadovoljavanju osnovnih životnih potreba

Pravo na status njegovatelja može se priznati: **bračnom ili izvanbračnom drugu te životnom ili neformalnom životnom partneru roditelja djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom.**

(2) Ako dijete s teškoćama u razvoju nema roditelja, ako roditelji ne žive s njim ili zbog psihofizičkog stanja nisu u mogućnosti pružiti mu potrebnu njegu, pravo na status njegovatelja može se priznati bračnom ili izvanbračnom drugu te životnom ili neformalnom životnom partneru roditelja djeteta s teškoćama u razvoju, **srodniku u ravnoj lozi i srodniku u pobočnoj lozi do zaključno drugog stupnja srodstva** koji ispunjavaju uvjete propisane ovim Zakonom.

(3) Ako u jednoroditeljskoj obitelji ima dvoje ili više djece s teškoćama u razvoju ili osoba s invaliditetom iz članka 61. ovoga Zakona, pravo na status njegovatelja može se priznati i osobi iz stavaka 1. i 2. ovoga članka koja ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom.

(4) Pravo na status njegovatelja priznaje se osobi po izboru osobe s invaliditetom uz **suglasnost osobe s invaliditetom odnosno suglasnost njezina zakonskog zastupnika, koja ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom.**

Pravo na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja priznaje se roditelju ili osobi iz članka 63. ovoga Zakona koja:

- 1. je punoljetna**
- 2. ima poslovnu sposobnost**
- 3. nije lišena roditeljske skrbi**
- 4. ima psihofizičke sposobnosti za pružanje potrebne njege i pomoći i koja pruža njegu**
- 5. živi u kućanstvu s djetetom s teškoćama u razvoju ili osobom s invaliditetom iz članka 61. ovoga Zakona i ima prebivalište na istoj adresi**
- 6. je osposobljena za pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za njegu djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom iz članka 61. točke 1. ovoga Zakona i koja pruža njegu**

ZAJAMČENA MINIMALNA NAKNADA (dalje u tekstu: ZMN)

Priznaje se samcu ili kućanstvu koje nema dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, pod uvjetima i u iznosu propisanom Zakonom o socijalnoj skrbi („Narodne novine“ broj: 18/22, 46/22 i 119/22).

Iznos ZMN određuje se u propisanom postotku od osnovice koju odlukom određuje Vlada Republike Hrvatske. Osnovica na temelju koje se izračunava iznos ZMN iznosi 1000,00 kuna. Iznos ZMN za samca utvrđuje se u iznosu od 100% osnovice, a za stariju osobu i osobu potpuno nesposobnu za rad u iznosu od 130% osnovice.

Za kućanstvo se iznos ZMN izračunava zbrajanjem udjela za svakog člana kućanstva, s tim da udjeli članova kućanstva iznose:

- 70 % osnovice za odraslu radno sposobnu osobu
- 95 % osnovice za odraslu osobu potpuno nesposobnu za rad i za stariju osobu
- 120 % osnovice za samohranog radno sposobnog roditelja
- 135 % osnovice za samohranog roditelja potpuno nesposobnog za rad
- 70 % osnovice za dijete
- 80 % osnovice za dijete u jedno roditeljskoj obitelji
- 90 % osnovice za dijete samohranog roditelja
- 120 % osnovice za trudnicu i roditelju do šest mjeseci nakon poroda.

Iznos ZMN ne može biti veći od 150 % bruto iznosa minimalne plaće u Republici Hrvatskoj.

U slučaju da samac ili kućanstvo ostvaruju prihod, visina ZMN utvrđuje se kao razlika između iznosa ZMN i mjesečnog prihoda samca ili kućanstva.

Beskućniku kojem je osiguran smještaj ili organizirano stanovanje u prihvatilištu priznaje se pravo na zajamčenu minimalnu naknadu u visini od 50% iznosa zajamčene minimalne naknade, ako ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom.

Žrtvi nasilja u obitelji i žrtvi trgovanja ljudima kojoj je priznata usluga smještaja u kriznim situacijama priznaje se pravo na zajamčenu minimalnu naknadu u visini od 50% iznosa zajamčene minimalne, ako ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom.

NAKNADA ZA TROŠKOVE STANOVANJA

Pravo na naknadu za troškove stanovanja priznaje se korisniku zajamčene minimalne naknade, osim beskućniku koji se nalazi u prenoćištu, prihvatilištu ili mu je priznata usluga smještaja u organiziranom stanovanju, žrtvi nasilja u obitelji i žrtvi trgovanja ljudima kojoj je priznata usluga smještaja u kriznim situacijama.

Troškovi stanovanja odnose se na najamninu, komunalne naknade, troškove grijanja, vodne usluge te troškova koji su nastali zbog radova na povećanju energetske učinkovitosti zgrade. Jedinica lokalne samouprave dužna je korisnicima prava na zajamčenu minimalnu naknadu priznati pravo na troškove stanovanja, **u visini od najmanje 30 % iznosa zajamčene minimalne naknade priznate samcu odnosno kućanstvu.**

Ako su troškovi stanovanja manji od 30% iznosa zajamčene minimalne naknade, pravo na naknadu za troškove stanovanja priznaje se u iznosu stvarnih troškova stanovanja. **Jedinica lokalne samouprave odnosno Grad Zagreb može naknadu za troškove stanovanja djelomično ili u potpunosti podmiriti izravno u ime i za račun korisnika zajamčene minimalne naknade.**

NAKNADA ZA UGROŽENOG KUPCA ENERGENATA

Pravo na naknadu za ugroženog kupca energenata priznaje se samcu ili kućanstvu koji ispunjavaju uvjete za stjecanje statusa ugroženog kupca, propisane propisima kojima se uređuje energetska sektor. Korisniku prava na naknadu za ugroženog kupca energenata pripada pravo na sufinanciranje troškova električne energije, plina i/ili toplinske energije.

Status ugroženog kupca energenta može ostvariti;

- korisnik zajamčene minimalne naknade
- član kućanstva koje je korisnik zajamčene minimalne naknade
- ***korisnik osobne invalidnine kojemu nije osigurana usluga smještaja ili organizirano stanovanje***
- **korisnik nacionalne naknade za starije osobe,**
- živi u kućanstvu s korisnikom nacionalne naknade za starije osobe,
- korisnik novčane naknade za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji,
- živi u kućanstvu s korisnikom novčane naknade za nezaposlene hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji,
- korisnik novčane naknade za civilne stradalnike iz Domovinskog rata,
- živi u kućanstvu s korisnikom novčane naknade za civilne stradalnike iz Domovinskog rata.

Iznos naknade za ugroženog kupca energenata iznosi do najviše 200,00 kuna mjesečno, iznimno u razdoblju od 1. listopada 2022., od 31. ožujka 2023. iznosi najviše 70 eura.

NAKNADA ZA OSOBNE POTREBE KORISNIKA SMJEŠTAJA

Pravo na naknadu za osobne potrebe priznaje se korisniku smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama ovoga Zakona u mjesečnom iznosu od 20% iznosa osnovice iz članka 27. stavka 2. ovoga Zakona ako vlastitim prihodom ne može osigurati zadovoljavanje osobnih potreba na smještaju ili organiziranom stanovanju.

Ako korisnik sudjeluje u plaćanju troškova smještaja ili organiziranog stanovanja, iznos kojim sudjeluje u plaćanju troškova smještaja ili organiziranog stanovanja umanjuje se za iznos naknade za osobne potrebe. Pravo na naknadu priznaje se s danom početka korištenja smještaja ili organiziranog stanovanja.

JEDNOKRATNA NAKNADA

Jednokratna naknada može se priznati:

- samcu ili kućanstvu koje zbog materijalnih teškoća nije u mogućnosti podmiriti osnovne životne potrebe nastale zbog rođenja ili školovanja djeteta, bolesti ili smrti člana obitelji, elementarne nepogode i sl.
- radi nabave osnovnih predmeta u kućanstvu ili nabave nužne odjeće ili obuće ako se nabava nužnih predmeta u kućanstvu odnosno odjeće i obuće ne može osigurati putem humanitarnih organizacija
- djetetu ili mlađoj punoljetnoj osobi polazniku srednje škole koji je korisnik prava na uslugu smještaja u udomiteljskoj obitelji za kupnju obveznih školskih udžbenika, ako to pravo ne ostvaruje po drugoj osnovi
- korisniku smještaja u kriznim situacijama radi naknade troškova prijevoza u mjesto prebivališta, vlastitu ili udomiteljsku obitelj, dom socijalne skrbi, kod drugog pružatelja usluge odnosno u drugu ustanovu ili
- korisniku usluge smještaja ili organiziranog stanovanja u slučaju trenutačne potrebe koja ne može biti zadovoljena u okviru usluge smještaja ili organiziranog stanovanja.

Ukupan iznos priznatih jednokratnih naknada u jednoj kalendarskoj godini može iznositi najviše 2500,00 za samca odnosno 3500,00 za kućanstvo. U osobito opravdanim slučajevima, kada to zahtijevaju životne okolnosti u kojima se korisnik našao, Zavod može jednom godišnje priznati jednokratnu naknadu u iznosu do 10.000,00 kuna.

Jednokratna naknada može se isplatiti i u naravi ako se na temelju utvrđenih okolnosti ocijeni ili se može osnovano pretpostaviti da korisnik naknadu neće koristiti namjenski.

NAKNADA ZA POGREBNE TROŠKOVE

Pravo na naknadu za pogrebne troškove priznaje se fizičkoj ili pravnoj osobi koja je podmirila troškove pogreba ili izvršila uslugu pogreba osobe:

- 1. koja nije imala zakonskog ili ugovornog obveznika uzdržavanja i**
- 2. koja je u trenutku smrti bila korisnik:**

prava na zajamčenu minimalnu naknadu ili član kućanstva koje je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu ili prava na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja na temelju rješenja Zavoda.

Pravo na naknadu za pogrebne troškove priznaje se do iznosa osnovnih troškova pogreba u mjestu pogreba odnosno u mjestu posljednjeg prebivališta korisnika u Republici Hrvatskoj u slučaju pogreba izvan područja Republike Hrvatske. U iznos uračunavaju se i troškovi prijevoza do mjesta pogreba odnosno do državne granice u slučaju pogreba izvan područja Republike Hrvatske.

II. SOCIJALNE USLUGE

Socijalne usluge obuhvaćaju sve aktivnosti, mjere i programe namijenjene sprječavanju, prepoznavanju i rješavanju problema i poteškoća pojedinaca, obitelji, skupina i zajednica te poboljšanju kvalitete njihovog života u zajednici. Socijalne usluge se mogu pružati privremeno, povremeno i stalno, u skladu s potrebama i najboljim interesima korisnika.

Vrste socijalnih usluga:

1. prva socijalna usluga
2. usluga sveobuhvatne procjene i planiranja
3. savjetovanje
4. stručna procjena
5. psihosocijalno savjetovanje
6. socijalno mentorstvo
7. obiteljska medijacija
8. psihosocijalni tretman radi prevencije nasilničkog ponašanja
9. psihosocijalna podrška
10. rana razvojna podrška
11. pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja
12. pomoć u kući
13. boravak
14. organizirano stanovanje i
15. smještaj.

Prva socijalna usluga, savjetovanje i pomaganje, obiteljska medijacija, pomoć i njega u kući, stručna pomoć u obitelji, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja, boravak te stručna potpora u obavljanju poslova i zapošljavanju, su usluge skrbi u obitelji i lokalnoj zajednici, i **smatraju se izvaninstitucijskim uslugama.**

Smještaj je usluga skrbi izvan vlastite obitelji, **koja se ostvaruje kao institucijska skrb** u domovima ili drugim pravnim osobama ili kao izvaninstitucijska skrb u udomiteljskoj obitelji, obiteljskom domu, organiziranom stanovanju ili u zajednici stambenih jedinica.

Zavod prioritetno priznaje korisniku pravo na usluge skrbi u obitelji i lokalnoj zajednici, a samo iznimno ako korisniku tim uslugama ne mogu podmiriti sve njegove potrebe i ispunjava uvjete za smještaj te ako u lokalnoj zajednici nije razvijena mreža izvan institucijskih usluga pa nema uvjeta za ostvarivanje toga prava, korisniku se priznaje pravo na skrb izvan vlastite obitelji kao smještaj

POMOĆ U KUĆI

Pomoć u kući je usluga koja se odobrava osobi koja ne može sama niti uz pomoć roditelja, bračnog ili izvanbračnog druga, životnog partnera ili djeteta osigurati podmirenje svakodnevnih životnih potreba.

Usluga pomoći u kući odobrava se:

- starijoj osobi kojoj je prema procjeni Zavoda potrebna pomoć druge osobe
- osobi kojoj je zbog privremenog ili trajnog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja prijeko potrebna pomoć druge osobe.

Usluga pomoći u kući odobrava se osobi ako:

1. nema u vlasništvu imovinu kojom može osigurati sredstva za zadovoljavanje svakodnevnih životnih potreba, osim stana ili kuće koju osoba koristi za stanovanje
2. nije sklopila ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, osim u slučaju pokretanja postupka za raskid, utvrđenje ništetnosti ili poništaj ugovora
3. je prosječan mjesečni prihod samca ili članova kućanstva u prethodna tri mjeseca prije pokretanja postupka manji od 300 % osnovice ovoga Zakona.

Ako prosječan mjesečni prihod samca ili članova kućanstva iz stavka 1. točke 3. ovoga članka prelazi iznos od 300 % osnovice, a nije veći od 400 % osnovice iz članka 22. stavka 2. ovoga Zakona, korisniku koji ispunjava uvjete iz stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga članka odobrava se 50 % cijene troškova usluge pomoći u kući.

Usluga pomoći u kući može se iznimno odobriti i korisniku doplatka za pomoć i njegu za zadovoljavanje pojedine potrebe a koju mu ne mogu pružiti osobe iz st.1 ovoga Zakona.

Sadržaj usluge pomoć u kući

Usluga pomoći u kući obuhvaća:

1. organiziranje prehrane (priprema ili nabava i dostava gotovih obroka)
2. obavljanje kućnih poslova
3. održavanje osobne higijene i/ili
4. zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.

Uslugu pomoći u kući pruža dom socijalne skrbi, centar za pomoć u kući i drugi pružatelji usluga udruga, vjerska zajednica, ili druga pravna osoba fizička osoba kao profesionalnu djelatnost.

Svrha socijalnih usluga je socijalna uključenost, izostanak u domu korisnika.

BORAVAK

Boravak je usluga kojom se osiguravaju organizirane aktivnosti tijekom dana uz stručnu i drugu pomoć i podršku, radi zadovoljavanja osnovnih i dodatnih životnih potreba korisnika koje ne mogu biti zadovoljene u obitelji.

Usluga boravka odobrava se djetetu s teškoćama u razvoju, djetetu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djetetu s problemima u ponašanju, osobi kod koje je utvrđena privremena nezapošljivost prema zakonu kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom, osobi s invaliditetom, osobi starije životne dobi, teško bolesnoj odrasloj osobi i beskućniku koji nije smješten u prihvatilištu.

Usluga boravka pruža se kao **usluga poludnevnog boravka, u trajanju od četiri do šest sati dnevno** ili kao **usluga cjelodnevnog boravka, u trajanju od šest do deset sati dnevno**.

Usluga poludnevnog boravka i usluga cjelodnevnog boravka može se odobriti jedan dan u tjednu, više dana u tjednu ili tijekom svih radnih dana u tjednu.

PSIHOSOCIJALNO SAVJETOVANJE

Usluga kojom stručna osoba u neposrednom kontaktu posebnim stručnim postupcima i aktivnostima pomaže korisniku otkloniti teškoće u različitim aspektima života, s naglaskom na ponašajne, emocionalne, socijalne, obrazovne, razvojne i organizacijske aspekte života.

Psihosocijalno savjetovanje temelji se na terapijskom odnosu i procesu tijekom kojega se radi na smanjivanju aktualnih teškoća i pronalaženju najboljeg rješenja ili prevladavanju kriznih situacija u skladu s potrebama korisnika. Usluga psihosocijalnog savjetovanja obuhvaća intenzivan individualni i/ili grupni rad s korisnikom i/ili članovima njegove obitelji. - pruža se korisniku na temelju uputnice - usluga psihosocijalnog savjetovanja odobrava se nakon procjene rizika snaga i potreba u skladu s individualnim planom promjene ili planom intervencije, **u trajanju do šest mjeseci.**

Iznimno ako je zbog postignutih pozitivnih promjena, prema procjeni Zavoda, potrebno daljnje pružanje usluge, usluga psihosocijalnog savjetovanja može se odobriti još dva mjeseca nakon isteka roka.

ZAKON O RADU

Zakonom o radu (NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23) zabranjuje se svaki oblik izravne ili neizravne diskriminacije osobe koja traži posao i osobe koja se zaposli na temelju rase, boje kože spola, spolnog opredjeljenja, bračnog stanja itd., utvrđeno je da pojedine mjere koje su poduzete radi posebne zaštite i pomoći određenim kategorijama radnika, a posebice one o **zaštiti invalida**, starijih radnika, trudnica i žena koje koriste neko od prava iz zaštite majčinstva, kao i odredbe koje se odnose na posebna prava roditelja, posvojitelja i skrbnika ne smatraju se diskriminacijom niti smiju biti temelj diskriminacije.

Također navedene odredbe Zakona o radu predviđaju da je u slučaju spora zbog diskriminacije teret dokazivanja na poslodavcu. Najnovije izmjene Zakona o radu predviđaju mogućnost sklapanja ugovora o radu za obavljanje poslova kod kuće radnika ili u drugom prostoru koji nije prostor poslodavca, a što pruža dodatne mogućnosti osobama s invaliditetom.

Ukoliko poslodavac ne isplati plaću, naknadu plaće ili otpremninu radniku, dužan mu je uručiti obračun do kraja mjeseca u kojem mu je trebao izvršiti isplatu i taj obračun predstavlja ovršnu ispravu temeljem koje se može odmah pokrenuti ovršni postupak.

PRESTANAK UGOVORA O RADU

Predviđeno je, kao i do sada, da poslodavac može radniku kod kojeg postoji smanjena sposobnost za rad ili neposredna opasnost od nastanka invalidnosti otkazati samo uz prethodnu suglasnost radničkog vijeća. Tu, kao ni u pogledu same suglasnosti radničkog vijeća, nije došlo do sadržajne promjene, **no došlo je do impliciranih promjena procesne naravi.**

Tu odredba st.3 kao i u slučaju uskrate suglasnosti tako i u slučaju da ne postoje navedene institucije obvezuje poslodavca **da tu suglasnost nadomjesti sudskom ili arbitražnom odlukom**

Sukladno odredbama Zakona o radu, ugovor o radu mogu otkazati i poslodavac i radnik.

Postoje dva osnovna tipa otkaza ugovora o radu:

- 1. Redoviti otkaz ugovora o radu, i*
- 2. Izvanredni otkaz ugovora o radu.*

Poslodavac može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok (redoviti otkaz), ako za to ima opravdani razlog, u slučaju:

- ako prestane potreba za obavljanjem određenog posla zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga (poslovno uvjetovani otkaz),
- ako radnik nije u mogućnosti uredno izvršavati svoje obveze iz radnog odnosa zbog određenih trajnih osobina ili sposobnosti (osobno uvjetovani otkaz),
- ako radnik krši obveze iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika), ili
- ako radnik nije zadovoljio na probnom radu (otkaz zbog nezadovoljavanja na probnom radu).

Poslovno i osobno uvjetovani otkaz dopušten je samo ako poslodavac ne može zaposliti radnika na nekim drugim poslovima. **Poslodavac koji je poslovno uvjetovanim otkazom otkazao radniku, ne smije šest mjeseci na istim poslovima zaposliti drugog radnika.**

Prije redovitog otkazivanja uvjetovanog ponašanjem radnika, poslodavac je dužan radnika pisano upozoriti na obvezu iz radnog odnosa i ukazati mu na mogućnost otkaza u slučaju nastavka povrede te obveze, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

Prije redovitog ili izvanrednog otkazivanja uvjetovanog ponašanjem radnika, poslodavac je dužan omogućiti radniku da iznese svoju obranu, osim ako postoje okolnosti zbog kojih nije opravdano očekivati od poslodavca da to učini.

Radnik može otkazati ugovor o radu uz propisani ili ugovoreni otkazni rok, ne navodeći za to razlog.

Poslodavac i radnik imaju opravdani razlog za otkaz ugovora o radu sklopljenog na neodređeno ili određeno vrijeme, **bez obveze poštivanja propisanog ili ugovorenog otkaznoga roka (izvanredni otkaz), ako zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa ili neke druge osobito važne činjenice, uz uvažavanje svih okolnosti i interesa objiju ugovornih stranaka, nastavak radnog odnosa nije moguć. Ugovor o radu može se izvanredno otkazati samo u roku od petnaest dana od dana saznanja za činjenicu na kojoj se izvanredni otkaz temelji.**

Otkaz ugovora o radu kao postupak jednostrane izjave volje poslodavca, mora se uručiti radniku u pisanom obliku. Radnik ima pravo u roku od 15 dana od dana dostave otkaza podnijeti zahtjev za zaštitu svojih prava. Ako poslodavac u roku od petnaest dana od dostave zahtjeva radnika za zaštitu prava ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljnjem roku od petnaest dana zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom.

Sporazumni raskid ugovora o radu podrazumijeva suglasnost volja poslodavca i radnika, stoga kao i kod bilo kojeg drugog ugovornog odnosa koji podrazumijeva suglasnost volja, tako i u slučaju sporazumnog raskida ugovornog odnosa druga strana ni u kojem slučaju nije dužna pristupiti njegovu sklapanju ako to **ne odgovara njezinim interesima ili nije u potpunosti suglasna s njegovim odredbama.** U nastavku izdvojit ćemo posebnosti sporazumnog prestanka radnog odnosa u najkraćim crtama:

- **sporazum o prestanku ugovora o radu jedini je način prestanka ugovora o radu do kojeg dolazi dogovorom, odnosno suglasnošću volja ugovornih strana, radnika i poslodavca,**
- **ZOR propisuje da sporazum o prestanku ugovora o radu mora biti zaključen u pisanom obliku no ne propisuje i sam sadržaj,**
- **Sporazum o prestanku ugovora o radu je dvostrani akt, što znači da ga potpisuju i poslodavac i radnik,**
- **Jedna ugovorna strana (potpisnik sporazuma) ne može mijenjati njegov sadržaj bez suglasnosti druge ugovorne strane (drugog potpisnika) sporazuma.**

U praksi prijedlog za sklapanje sporazuma o prestanku ugovora o radu može doći **od strane radnika ili od strane poslodavca.** Kada poslodavac predlaže sporazumni raskid ugovora o radu, **radnik mora znati da u tom slučaju;**

- nema pravo na naknadu za nezaposlene kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (osim u iznimnim slučajevima propisanim zakonom) i
- nema pravo na otpremninu.

Trajanje otkaznog roka

U slučajevima **izvanrednog otkaza ugovora o radu** učinci otkaza nastupaju odmah i **nema otkaznog roka**.

Svrha otkaznog roka je da poslodavcu omogući da nađe novog radnika a da mu pri tome kroz određeno vrijeme ne nastaju poteškoće u poslovnom procesu, a isto tako otkazni rok radniku daje vrijeme za traženje novog zaposlenja.

Najkraće trajanje otkaznog roka uređeno je Zakonom o radu pri čemu svakako treba spomenuti da je Zakon o radu temeljni ali ne i jedini izvor radnog prava te da je moguće kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu i drugačije urediti pojedina pitanja iz oblasti rada u odnosu na način kako je ta pitanja uredio Zakona o radu.

Na radnika se uvijek primjenjuje povoljniji propis. Dužina trajanja otkaznog roka temelji se na neprekidnoj duži trajanja radnog odnosa kod istog poslodavca.

Najkraće trajanje otkaznog roka je dva tjedna u slučaju kada je radnik u radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno manje od jedne godine, a najduže trajanje otkaznog roka je tri mjeseca kada je radniku radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno dvadeset godina.

U slučajevima kada je radnik kod poslodavca proveo neprekidno dvadeset godina, a navršio je 50 godina života otkazni rok se uvećava za dva tjedna, a za mjesec dana se uvećava u slučajevima kada je radnik navršio 55 godina i neprekidnih dvadeset godina rada.

Još jedna iznimka u odnosu na navedenu zakonsku odredbu propisana je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom.

U slučaju kada se ugovor o radu otkazuje osobi s invaliditetom otkazni rok se uvećava za mjesec dana na trajanje otkaznog roka na kojeg bi radnik inače imao pravo da nije osoba s invaliditetom.

U slučajevima kada **poslodavac redovito otkazuje ugovor o radu radi skrivljenog ponašanja** (što je različito u odnosu na izvanredni otkaz ugovora o radu) **otkazni rokovi se računaju u dužini polovice otkaznih rokova utvrđenih u citiranom članku Zakona o radu.**

Uz pitanje otkaznog roka posebno je potrebno istaknuti da otkazni rok ne teče za vrijeme trajanja godišnjeg odmora, privremene nesposobnosti za rad, trudnoće, korištenja roditeljnog dopusta, dopusta za njegu djeteta s težim smetnjama u razvoju, korištenja prava na rad u skraćenom radnom vremenu roditelja odnosno posvojitelja, plaćenog dopusta, vojne službe i u drugih opravdanim slučajevima nenazočnosti radnika na radu a koji su određeni Zakonom o radu.

Poslodavac može zahtijevati od radnika i prestanak radnog otkaza prije isteka otkaznog roka ali mu je u tom slučaju dužan isplatiti naknadu plaće i priznati sva ostala prava kao da je radio.

Važno je znati da je Zakon o radu odredio da kada ugovor o radu otkazuje radnik otkazni rok ne može biti duži od mjesec dana kada on za to ima posebno opravdan razlog.

Kako Zakonom nisu nabrojani razlozi koji bi se trebali smatrati posebno opravdanim razlozima poslodavcu će biti teško odbiti zahtjev radnika da mu radni odnos prestane protekom otkaznog roka od mjesec dana.

Trajanje otkaznog roka utvrđeno je odredbom članka 122. Zakona o radu.

1) dva tjedna, ako je radnik u radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno manje od jedne godine

2) mjesec dana, ako je radnik u radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno jednu godinu

3) mjesec dana i dva tjedna, ako je radnik u radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno dvije godine

4) dva mjeseca, ako je radnik u radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno pet godina

5) dva mjeseca i dva tjedna, ako je radnik u radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno deset godina

6) tri mjeseca, ako je radnik u radnom odnosu kod istog poslodavca proveo neprekidno dvadeset godina.

(2) Otkazni rok iz stavka 1. ovoga članka radniku koji je kod poslodavca proveo u radnom odnosu neprekidno dvadeset godina, povećava se za dva tjedna ako je radnik navršio pedeset godina života, a za mjesec dana ako je navršio pedeset pet godina života.

(3) Radniku kojem se ugovor o radu otkazuje zbog povrede obveze iz radnog odnosa (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika) utvrđuje se otkazni rok u dužini polovice otkaznih rokova utvrđenih u stavcima 1. i 2. ovoga članka.

(4) Radniku koji je tijekom otkaznog roka oslobođen obveze rada, poslodavac je dužan isplatiti naknadu plaće i priznati sva ostala prava kao da je radio do isteka otkaznoga roka.

(5) Za vrijeme otkaznoga roka radnik ima pravo uz naknadu plaće biti odsutan s rada najmanje četiri sata tjedno radi traženja novog zaposlenja.

(6) Kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu može se odrediti kraći otkazni rok za radnika nego za poslodavca od roka određenog u stavku 1. ovoga članka, za slučaj kada radnik otkazuje ugovor o radu.

(7) Ako radnik otkazuje ugovor o radu, otkazni rok ne može biti duži od mjesec dana, ako on za to ima osobito važan razlog.

(8) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, radnik koji u trenutku otkazivanja ugovora o radu ima navršenih 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža ne ostvaruje pravo na otkazni rok.

Otkaz s ponudom izmijenjenog ugovora o radu

Odredbe ovoga Zakona koje se odnose na otkaz, **primjenjuju se i na slučaj kada poslodavac otkáže ugovor i istodobno predloži radniku sklapanje ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima (otkaz s ponudom izmijenjenog ugovora).**

Ako u slučaju radnik prihvati ponudu poslodavca, pridržava pravo pred nadležnim sudom osporavati dopuštenost takvog otkaza ugovora.

O ponudi za sklapanje ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima radnik se mora izjasniti u roku koji odredi poslodavac, a koji ne smije biti kraći od osam dana.

U slučaju otkaza , rok iz članka 133. stavka 1. ovoga Zakona teče od dana kada se radnik izjasnio o odbijanju ponude za sklapanje ugovora o radu pod izmijenjenim uvjetima ili od dana isteka roka koji je za izjašnjenje o dostavljenoj ponudi odredio poslodavac, ako se radnik nije izjasnio o primljenoj ponudi ili se izjasnio nakon isteka ostavljenog roka.

Sudska zaštita prava iz radnog odnosa

Odredba čl.133 ZOR uređuje pretpostavke za sudsku zaštitu prava iz radnog odnosa. Novi ZOR ovdje u bitnom mijenja obvezu radnika da se obrati poslodavcu sa zahtjevom za zaštitu svojih prava. Radnik koji ima sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme, radnik koji na temelju ugovora o radu upućen na rad u inozemstvo i radnik na kojeg se ne primjenjuje niti jedan kolektivni ugovor izuzeti su od obveze zahtijevanja od poslodavca ostvarenje prava za koja smatraju da im je povrijeđeno (mogu odmah utužiti poslodavca, odnosno otpada pretpostavka prethodnog zahtjeva za pokretanje sudskog postupka).

Radnik koji smatra da mu je poslodavac povrijedio neko pravo iz radnog odnosa *može u roku od petnaest dana od dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo*, odnosno od saznanja za povredu prava zahtijevati od poslodavca ostvarenje toga prava.

Ako poslodavac u roku od petnaest dana od dostave zahtjeva radnika ne udovolji tom zahtjevu, radnik može u daljnjem roku od petnaest dana zahtijevati zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom.

Zaštitu povrijeđenog prava pred nadležnim sudom ne može zahtijevati radnik koji prethodno poslodavcu nije podnio zahtjev osim u slučaju zahtjeva radnika za naknadom štete ili drugog novčanog potraživanja iz radnog odnosa.

Ako je zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu predviđen postupak mirnoga rješavanja nastalog spora, rok od petnaest dana za podnošenje tužbe sudu teče od dana okončanja toga postupka. .Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se na postupak zaštite dostojanstva radnika iz članka 134. ovoga Zakona.

RADNO VRIJEME

Puno radno vrijeme:

Zakon o radu, odredbom članka 61., **uređuje puno radno vrijeme kao radno vrijeme od maksimizirane gornje granice od 40 sati tjedno**, no ta se gornja granica kolektivnim ugovorom posebnim zakonom, sporazumom poslodavca i radničkog vijeća ili ugovorom o radu može i drugačije odrediti, ovo na način da se spusti ispod razine od 40 sati tjedno.

Nepuno radno vrijeme:

Iako Zakonom o radu nema određenja najkraćeg trajanja nepunog radnog vremena u određuje se kako s više sklopljenih ugovora o radu za nepuno radno vrijeme, s više poslodavca, sveukupno radno vrijeme ne može kumulirati duže od trajanja punog radnog vremena, a u vezi s time postoji obveza radnika da obavijesti poslodavca o već sklopljenim ugovorima o radu.

Prilikom sklapanja ugovora o radu za nepuno radno vrijeme, radnik je dužan obavijestiti poslodavca o sklopljenim ugovorima o radu za nepuno radno vrijeme s drugim poslodavcem, odnosno drugim poslodavcima.

Ako je za stjecanje prava iz radnog odnosa važno prethodno trajanje radnog odnosa s istim poslodavcem, razdoblja rada u nepunom radnom vremenu smatrat će se radom u punom radnom vremenu. Plaća i druga materijalna prava radnika (jubilara nagrada, regres, nagrada za božićne blagdane i slično) utvrđuju se i isplaćuju razmjerno ugovorenom radnom vremenu, osim ako kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije drukčije uređeno.

Rad sa nepunim radnim vremenom je u RH razmjerno malo korišten, manje od 10% radnika tako radi, a upravo takav rad krije u sebi značajan potencijal fleksibilizacije tržišta rada i brže zapošljavanje mladih i osoba s smanjenom sposobnosti za rad, te dugotrajno nezaposlenih.

SKRAĆENO RADNO VRIJEME

Skraćeno radno vrijeme, za razliku od nepunog radnog vremena kod kojeg je razlog rada u nepunom radnom vremenu objekt rada - posao, skraćeno radno vrijeme je uzrokovano subjektivnim razlozima na strani radnika, ponajprije u svezi zaštite na radu.

U tom smislu odredba čl. 64 .navodi kako se skraćivanjem radnog vremena smanjuju štetni utjecaji uvjeta rada na zdravlje i radnu sposobnost radnika, te se provodi na poslovima na kojima, niti uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće radnika zaštititi od štetnih utjecaja.

Za razliku od nepunog radnog vremena, rad sa skraćenim radnom vremenu razlikuje se po tome što radnik ostvaruje sva prava – plaća , itd. kao da radi u punom radnom vremenu.

Inicijativa HSUIR-a izmjene i dopune čl.64

ODMORI I DOPUSTI

Pravo na stanku (čl.73)

Stanka se može definirati kao odmor u trajanju od najmanje trideset minuta, na koju radnik (**koji radi najmanje 6 sati dnevno**) ima pravo unutar jednog radnog dana, **uz povoljnije uređenje za maloljetnog radnika, koji mora raditi najmanje četiri i pol sata dnevno.**(novo određenje), u skladu sa Direktivom.

Pravo na godišnji odmor (čl.76)

Radi potrebe usklađivanja Zakona s relevantnim Direktivama kao i sa Konvencijom Međunarodne organizacije rada, pravo radnika na godišnji odmor propisano je drukčije, odnosno propisuje se **pravo radnika na godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu u trajanju od najmanje četiri tjedna.**

Čl. 77

Radnik ima za svaku kalendarsku godinu pravo na godišnji odmor od najmanje četiri tjedna, a maloljetnik i radnik koji radi na poslovima na kojima, uz primjenu mjera zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, nije moguće zaštititi radnika od štetnih utjecaja u trajanju od najmanje pet tjedana.

Kolektivnim ugovorom, sporazumom sklopljenim između radničkog vijeća i poslodavca, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu može se utvrditi trajanje godišnjeg odmora duže od najkraćega propisanog.

Radnik koji se prvi put zaposli ili koji ima prekid između dva radna odnosa duži od osam dana, stječe pravo na godišnji odmor određen, nakon šest mjeseci neprekidnog radnog odnosa kod toga poslodavca.

Broj radnih dana koji se uračunavaju u godišnji odmor utvrđivati će se kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu.

U trajanje godišnjeg odmora ne uračunava se razdoblje privremene nesposobnosti za rad, koje je utvrdio ovlaštenu liječnik, te blagdani i neradni dani određeni posebnim zakonima.

Razmjerni dio godišnjeg odmora (članak 78.)

Radnik koji nije ispunio uvjet za stjecanje prava na godišnji odmor na način propisan člankom 77. stavkom 3. ovoga Zakona, ima pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora, koji se utvrđuje u trajanju od jedne dvanaestine godišnjeg odmora, za svaki mjesec trajanja radnog odnosa.

Radnik kojem prestaje radni odnos, za tu kalendarsku godinu ostvaruje pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora.

Poslodavac koji je radniku, prije prestanka radnog odnosa omogućio korištenje godišnjeg odmora u trajanju dužem od onog koji bi mu pripadao, nema pravo od radnika tražiti vraćanje naknade plaće isplaćene za korištenje godišnjeg odmora.

Naknada za neiskorišteni godišnji odmor (čl. 82)

U slučaju prestanka ugovora o radu, poslodavac je dužan radniku koji nije iskoristio godišnji odmor ili ga nije iskoristio u cijelosti, isplatiti naknadu umjesto godišnjeg odmora. Neovisno o svoti koja se isplaćuje, naknada za neiskorišteni godišnji odmor je u poreznom smislu izjednačena sa isplatom plaće.(uplata svih doprinosa)

ZAŠTITA RADNIKA KOJI SU PRIVREMENO ILI TRAJNO NESPOSOBNI ZA RAD

Zabrana otkazivanja ako je privremena nesposobnost uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću(čl.38)

Radniku koji pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti te je privremeno nesposoban za rad zbog liječenja ili oporavka, poslodavac ne može otkazati ugovor o radu u razdoblju privremene nesposobnosti za rad zbog liječenja ili oporavka.

Ova zabrane ne utječe na prestanak ugovora o radu sklopljenog na određeno vrijeme.

Zabrana štetnog utjecaja na napredovanje ili ostvarenje drugih prava(čl. 39) - nije mijenjan sadržaj

Pravo zaposlenja na drugim poslovima (čl. 41)

(1) Ako kod radnika postoji smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, smanjenje radne sposobnosti uz djelomični gubitak radne sposobnosti ili neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti koju je utvrdilo ovlašteno tijelo u skladu s posebnim propisom, poslodavac je dužan, uzimajući u obzir nalaz i mišljenje toga tijela, ponuditi radniku sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova za koje je radno sposoban, koji moraju, što je više moguće odgovarati poslovima na kojima je radnik prethodno radio.

(2) Radi osiguranja poslova iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac je dužan prilagoditi poslove sposobnostima radnika, izmijeniti raspored radnog vremena, odnosno poduzeti druge mjere da radniku osigura odgovarajuće poslove.

(3) Ako je poslodavac poduzeo sve mjere iz stavka 2. ovoga članka, a ne može radniku osigurati odgovarajuće poslove, odnosno ako je radnik odbio ponudu za sklapanje ugovora o radu za obavljanje poslova koji odgovaraju njegovim sposobnostima u skladu s nalazom i mišljenjem ovlaštenog tijela, poslodavac radniku može otkazati ugovor o radu uz suglasnost radničkog vijeća.

(4) U sporu između poslodavca i radnika, samo je doktor specijalist medicine rada nadležan ocijeniti jesu li ponuđeni poslovi iz stavka 1. ovoga članka odgovarajući.

(5) Ako radničko vijeće uskrati suglasnost na otkaz radniku iz stavka 1. ovoga članka, na nadomještanje suglasnosti će se primijeniti odredba članka 151. ovoga Zakona.

Zakonska incijativa izmjene i dopune čl.41 HSUIR-a

Otpremnina u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti

Članak 42.

(1) **Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu, odnosno koji je obolio od profesionalne bolesti, a kojemu nakon završenog liječenja, oporavka i profesionalne rehabilitacije, poslodavac ne može osigurati odgovarajuće poslove iz članka 41. ovoga Zakona, ima pravo na otpremninu najmanje u dvostrukom iznosu, ako je ispunio uvjete za stjecanje prava na otpremninu propisanu ovim Zakonom.**

(2) Radnik iz stavka 1. ovoga članka, koji je neopravdano odbio ponuđene poslove iz članka 41. ovoga Zakona nema pravo na otpremninu u dvostrukom iznosu.

OTPREMNINA (čl. 126)

Otpremnina je, u smislu ovoga Zakona, novčani iznos koji kao sredstvo osiguravanja prihoda i ublažavanja štetnih posljedica otkaza ugovora o radu poslodavac isplaćuje radniku kojem ugovor o radu otkazuje nakon dvije godine neprekidnoga rada. Iznimno otpremninu ne ostvaruje radnik kojem se ugovor o radu otkazuje zbog razloga uvjetovanih ponašanjem te radnik koji u trenutku otkazivanja ugovora o radu ima najmanje navršenih 65 godina života i 15 godina mirovinskog staža.

Iznos otpremnine određuje se s obzirom na dužinu prethodnog neprekidnog trajanja radnog odnosa s tim poslodavcem, a ne smije se ugovoriti, odnosno odrediti u iznosu manjem od jedne trećine prosječne mjesečne plaće koju je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca.

Ako zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu nije određeno drukčije, ukupan iznos otpremnine ne može biti veći od šest prosječnih mjesečnih plaća koje je radnik ostvario u tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu.

Za ostvarenje prava na otpremninu potrebno je ostvarenje ovih uvjeta

- a) da je ugovor o radu trajao neprekidno dvije godine;**
- b) da ugovor o radu otkazuje poslodavac;**
- c) da se ne radi o otkazu zbog skrivljenog ponašanja radnika.**

PRAVO NA NOVČANU NAKNADU

Zakon o tržištu rada (NN 118/18, 32/22) predviđa da nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa istekom ugovora o radu na određeno, poslovno i osobno uvjetovanog otkaza ugovora o radu, te u slučaju izvanrednog otkaza ugovora o radu uzrokovanog ponašanjem poslodavca, ima najmanje 9 mjeseci rada u posljednjih 24 mjeseca stječe pravo na novčanu naknadu. Tako rečena novčana naknada pripada nezaposlenoj osobi u trajanju od;

- 1) 90 dana ako je provela na radu od 9 mjeseci do 2 godine,**
- 2) 120 dana ako je provela na radu više od 2 godine,**
- 3) 150 dana ako je provela na radu više od 3 godine,**
- 4) 180 dana ako je provela na radu više od 4 godine,**
- 5) 210 dana ako je provela na radu više od 5 godina,**
- 6) 240 dana ako je provela na radu više od 6 godina,**
- 7) 270 dana ako je provela na radu više od 7 godina,**
- 8) 300 dana ako je provela na radu više od 8 godina,**
- 9) 330 dana ako je provela na radu više od 9 godina,**
- 10) 360 dana ako je provela na radu više od 10 godina.**
- 11) 390 dana ako je provela na radu više od 15 godina,**
- 12) 420 dana ako je provela na radu više od 20 godina,**
- 13) 450 dana ako je provela na radu više od 25 godina.**

Nedjelje se ne računaju u broj dana za koje nezaposlenoj osobi pripada novčana naknada. Nezaposlena osoba koja je provela na radu **više od 32 godina, ima pravo na novčanu naknadu sve do ponovnog zaposlenja**, u odnosno nastupanja okolnosti iz **članka 48. ovoga Zakona.**

ZAŠTITA RADNIKA

Poslodavac može otkazati ugovor o radu **invalidu rada** samo uz prethodnu suglasnost radničkog radničkog vijeća.

Poslodavcu tu suglasnost mogu dati samo ako su ispunjene dvije pretpostavke:

- ako poslodavac dokaže da je poduzeo sve što je u njegovoj moći da radniku osigura odgovarajući posao; ili
- ako dokaže da je radnik odbio sklopiti ugovor o radu za obavljanje poslova koji odgovaraju njegovim sposobnostima u skladu s nalazom i mišljenjem ovlaštenog tijela.

Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili obolio od profesionalne bolesti, ima prednost pri stručnom osposobljavanju i školovanju koje organizira poslodavac.

ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM

Sustav zapošljavanja osoba s invaliditetom može se podijeliti na slijedeće podsustave:

- 1) zapošljavanje pod općim uvjetima
- 2) zapošljavanje pod posebnim uvjetima,
- 3) olakšice i poticaje poslodavaca pri zapošljavanju osoba s invaliditetom i
- 4) profesionalna rehabilitacija

Prema Zakonu o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN 143/02, 33/05), osobe s invaliditetom zapošljavaju se i rade na tržištu rada pod općim ili posebnim uvjetima.

ZAPOŠLJAVANJE POD OPĆIM UVJETIMA

Svi poslodavci koji zapošljavaju najmanje 20 radnika dužni su zaposliti određeni broj osoba s invaliditetom na primjerenom radnom mjestu prema vlastitom odabiru, u primjerenim radnim uvjetima, ovisno o ukupnom broju zaposlenih radnika i djelatnosti koju obavljaju.

Kvota ili broj osoba s invaliditetom koje treba zaposliti utvrđuje se primjenom stope od 3% na ukupan broj zaposlenih radnika, bez obzira koju djelatnost obavlja poslodavac. Ukoliko poslodavac ne zaposli odgovarajući broj osoba s invaliditetom ili kvotu ne ispuni na zamjenski način, dužan je obračunati i platiti naknadu zbog nezapošljavanja osoba s invaliditetom.

POD POSEBNIM UVJETIMA ZAPOŠLJAVANJA

Smatra se zapošljavanje:

- a) u ustanovi ili trgovačkom društvu osnovanom radi zapošljavanja osoba s invaliditetom, - koja zapošljava najmanje 51% osoba s invaliditetom u odnosu na ukupan broj zaposlenih,
- b) osnivanje obrta ili zadruga,
- c) osnivanje djelatnosti slobodnog zanimanja,
- d) osnivanje djelatnosti poljoprivrede i šumarstva čiji je osnivač osoba s invaliditetom ili više osoba s invaliditetom.
- e) rad u radnom centru.

ZAKON O POREZU NA DOHODAK- (NN 177/04) omogućava poreznom obvezniku pravo na umanjene dohotka za isplaćene plaće i doprinose na plaću osobi s invaliditetom. Navedeno pravo može koristiti tri godine računajući od dana zaposlenja.

Prema ZAKONU O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU (NN 177/04,90/05) poslodavac ima pogodnosti kraćeg razdoblja snositi troškove naknade plaće za bolovanje invalidu rada. Poslodavac snosi troškove za prvih sedam dana bolovanja.

PRAVILNIK O POTICAJIMA PRI ZAPOŠLJAVANJU OSOBA S INVALIDITETOM (NN 145/2020) propisuje uvjete i način ostvarivanja prava na poticaje pri zapošljavanju osoba s invaliditetom i osobi s invaliditetom po osnovi samozapošljavanja.

Poticaje za poslodavca koji zapošljava osobu s invaliditetom:

- 1. subvenciju plaće osobe s invaliditetom**
- 2. sufinanciranje troškova obrazovanja osobe s invaliditetom**
- 3. sufinanciranje troškova prilagodbe radnog mjesta osobe s invaliditetom**
- 4. sufinanciranje troškova prilagodbe uvjeta rada za osobu s invaliditetom**
- 5. subvenciju u visini uplaćenog doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje**
- 6. financiranje troškova stručne podrške**
- 7. posebna sredstva za razvoj novih tehnologija i poslovnih procesa u cilju zapošljavanja i održavanja zaposlenosti osoba s invaliditetom kod poslodavaca na otvorenom tržištu rada, odnosno kod osoba s invaliditetom koje se samozapošljavaju**
- 8. potporu za održivost samozapošljavanja osoba s invaliditetom**
- 9. sufinanciranje troškova prijevoza osoba s invaliditetom.**

Poslodavci koji nisu obveznici kvotnog zapošljavanja, a ipak zaposle osobe s invaliditetom, kao i poslodavci koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote mogu ostvariti novčanu nagradu za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

Nagrada se isplaćuje u iznosu od 30% minimalne plaće i u trajanju od najduže 12 mjeseci za svaku osobu s invaliditetom izvan propisane kvote.

PROFESIONALNA REHABILITACIJA obuhvaća slijedeće mjere i aktivnosti:

- **sudjelovanje u utvrđivanju preostalih radnih i općih sposobnosti**
- **profesionalno informiranje, savjetovanje i procjenu profesionalnih mogućnosti**
- **analizu tržišta rada, mogućnosti zapošljavanja i uključivanja u rad**
- **procjenu mogućnosti izvođenja, razvoja i usavršavanja programa profesionalnog osposobljavanja**
- **radno osposobljavanje, obrazovanje i programe održavanja i usavršavanja radnih i radno-socijalnih vještina i sposobnosti u razdoblju do zapošljavanja**
- **informiranje i savjetovanje o mogućnostima koje asistivna tehnologija pruža u učenju i radu**
- **pojedinačne i skupne programe za unapređenje radno-socijalne uključenosti u zajednicu**

- informiranje i savjetovanje o primjeni različitih učinkovitih tehnika u učenju i radu
- razvoj motivacije i osposobljavanje osobe s invaliditetom u korištenju odabrane tehnologije
- tehničku pomoć i podršku u provedbi usluga profesionalne rehabilitacije, praćenje i procjenu rezultata profesionalne rehabilitacije
- informiranje i podršku u izvorima financiranja.

Profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom organizira i izvodi Centar za profesionalnu rehabilitaciju samostalno ili u suradnji sa srednjoškolskom ustanovom ili drugom pravnom osobom koja ispunjava uvjete za osposobljavanje propisane ovim i drugim zakonom.

ZAKON O BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI

(NN br.143/13 i 98/19)

Ovim Zakonom uređuje se pojam, vrste i opseg pravne pomoći, korisnici pravne pomoći, nadležnost, postupak i uvjeti za ostvarivanje pravne pomoći, pružatelji pravne pomoći, pravna pomoć iz razloga pravičnosti, prekogranično ostvarivanje pravne pomoći, financiranje pravne pomoći i nadzor nad provedbom ovog Zakona.

VRSTE PRAVNE POMOĆI:

1) Primarna pravna pomoć obuhvaća:

- a) opću pravnu informaciju
- b) pravni savjet
- c) sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima, Europskim sudom za ljudska prava i međunarodnim organizacijama u skladu s međunarodnim ugovorima i pravilima o radu tih tijela
- d) zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima
- e) pravnu pomoć u izvansudskom mirnom rješenju spora.

2) Sekundarna pravna pomoć obuhvaća:

- a) pravni savjet
- b) sastavljanje podnesaka u postupku zaštite prava radnika pred poslodavcem
- c) sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima
- d) zastupanje u sudskim postupcima
- e) pravnu pomoć u mirnom rješenju spora.

3) Odobravanje bilo kojeg oblika pravne pomoći **uključuje i oslobađanje od plaćanja pristojbi i troškova postupka.**

Ostvarivanje pravne pomoći prema odredbama ovog Zakona odobrit će se u svim postupcima pred sudovima, upravnim tijelima i drugim pravnim osobama s javnim ovlastima, ako se njima rješava o **egzistencijalnim pitanjima korisnika, čl.5 st.2** - taksativno navedena pitanja: **statusna pitanja, prava iz sustava socijalne skrbi, prava iz sustava mirovinskog i invalidskog osiguranja, radno pravne stvari, zaštita djece i mladih punoljetnika, zaštita žrtava kažnjivih djela, i dr.**

U sudskim postupcima **sud može** na zahtjev stranke koja ne ispunjava ovim Zakonom propisane uvjete **odobriti pravnu pomoć iz razloga pravičnosti.**

KORISNICI PRAVNE POMOĆI:

1) Smatrat će se da **osoba ne može snositi troškove pravne pomoći** bez egzistencijalne ugroženosti ako ostvaruje prava iz **sustava socijalne skrbi i drugih oblika pomoći, ili ako imovno stanje** podnositelja zahtjeva i punoljetnih članova njegovog kućanstva odgovara slijedećim uvjetima:

a) ako ukupni prihodi podnositelja i članova kućanstva mjesečno ne prelaze po članu kućanstva iznos proračunske osnovice i

b) ako ukupna vrijednost imovine u vlasništvu podnositelja zahtjeva i članova kućanstva ne prelazi iznos od 60 proračunskih osnovica.

(2) Pravna pomoć odobrit će se ako nisu ispunjene pretpostavke iz stavka 1. ovoga članka:

– ako podnositelj zahtjeva iz objektivnih razloga ne može raspolagati ukupnim prihodima i imovinom i

– ako dio ukupnih prihoda i imovine kojim podnositelj zahtjeva može raspolagati ne prelazi iznose iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Objektivnim razlozima smatrat će se osobito postojanje izvanrednih troškova liječenja podnositelja zahtjeva ili članova kućanstva koji nisu obuhvaćeni zdravstvenim osiguranjem, troškovi ortopedskih pomagala, rehabilitacije i drugih usluga koje osobama s invaliditetom nisu osigurani zdravstvenim osiguranjem, troškovi obrazovanja za djecu s teškoćama u razvoju, ostali troškovi nastali kao posljedica više sile (požar, potres, poplava i slično) i vlasništvo imovine koja se ne može unovčiti ili je njezino unovčenje teško provedivo.

(4) Pri odobravanju pravne pomoći, imovno stanje podnositelja zahtjeva utvrđuje se za dvanaest mjeseci prije početka mjeseca u kojem se zahtjev podnosi.

(5) Ukupni prihodi podnositelja zahtjeva i članova njegovog kućanstva, koji su ostvareni u razdoblju od dvanaest mjeseci prije početka mjeseca u kojem se zahtjev podnosi, obračunat će se u razmjernim dijelovima (1/12).

(2) **Besplatna pravna pomoć odobrit će se djeci**, koju su roditelji i drugi obveznici uzdržavanja po odredbama zakona dužni uzdržavati, u **postupcima koji se vode pred nadležnim tijelima radi ostvarivanja prava djeteta na uzdržavanje neovisno o materijalnim prihodima obitelji.**

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVNE POMOĆI:

Postupak se pokreće podnošenjem zahtjeva uredu, a za odobravanjem primarne pravne pomoći može se pokrenuti i izravnim podnošenjem zahtjeva ovlaštenim udrugama, sindikatima i pravnim klinikama.

Podnositelj zahtjeva koji je korisnik nekog od prava iz sustava socijalne skrbi i drugih oblika pomoći podnosi **uz zahtjev potvrdu nadležnog centra za socijalnu skrb o vrsti i visini primljene pomoći u posljednjih dvanaest mjeseci.**

Za točnost podataka navedenih u zahtjevu podnositelj odgovara materijalno i kazneno.

PRAVNA POMOĆ IZ RAZLOGA PRAVIČNOSTI:

Zahtjev iz razloga pravičnosti podnosi se **u pisanom obliku sudu nadležnom za odlučivanje u postupku za koji se traži pravna pomoć.** U zahtjevu se navode obrazloženi razlozi zbog kojih se traži odobravanje pravne pomoći iz razloga pravičnosti.

Uz zahtjev je potrebno **priložiti dokaze o broju članova kućanstva, potvrdu Porezne uprave** o visini dohotka podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva, odnosno druge dokaze o visini dohotka kao i izjave o imovnom stanju podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva.

Prilikom odlučivanja o prijedlogu sud ocjenjuje:

- je li imovno stanje predlagatelja takvo da bi angažiranje odvjetnika, plaćanje pristojbi ili plaćanje predujma troška postupka moglo ugroziti nužno uzdržavanje stranke i članova njegova kućanstva,**
- stupanj složenosti postupka i potrebu stručne pravne pomoći predlagatelju, imajući na umu eventualnu potrebu izjednačavanja stvarne neravnopravnosti stranaka u postupku te druge mogućnosti osiguravanja stručne pravne pomoći,**
- sposobnost predlagatelja da se sam zastupa,**
- postojanje potrebe i obveze predlagatelja da položi predujam za troškove postupka radi nastavka postupka,**
- druge okolnosti koje mogu biti od utjecaja.**

Zahtjev iz razloga pravičnosti može se podnijeti i prilikom pokretanja sudskog postupka ili tijekom sudskog postupka. Kada je zahtjev podnesen u tijeku postupka, zastat će se s postupkom do donošenja odluke. Pravnu pomoć iz razloga pravičnosti odobrava sud koji je nadležan za odlučivanje u predmetu spora.

Rješenje suda o odobravanju pravne pomoći dostavlja se stranci i Uredu koji će na temelju rješenja izdati uputnicu.

POVLASTICE NA OSNOVI ČLANSTVA

TELEFONSKA PRETPLATA

Pogodnosti pri korištenju telefona uz popust u cijeni pretplate i sa pravom na određene besplatne minute korištenja, odnosi se na osobe s tjelesnim oštećenjem ekstremiteta od 80% i više, te na gluhe osobe s tjelesnim oštećenjem od 70% i više. Ove se povlastice ostvaruju putem zahtjeva udruge uz predočenje preslike rješenja o tjelesnom oštećenju i jedne uplatnice telefonskog računa, ili na zahtjev korisnika osobno uz potvrdu izdanu od strane udruge.

RADIO I TELEVIZIJSKA PRETPLATA

Pravo na **oslobađanje od plaćanja** mjesečne pristojbe u visini od **50 posto** ostvaruju punoljetne osobe s invaliditetom: osobe oboljele od **mišićne distrofije** i srodnih neuromišićnih oboljenja, osobe oboljele od **cerebralne ili dječje paralize** s oštećenjem organa za kretanje više od 80 posto, osobe s dijagnozom oboljenja: paraplegija, tetraplegija, sc. multiplex, amputacija donjih ekstremiteta s oštećenjem organa za kretanje preko 80 posto, gluhe osobe (100 posto oštećenje sluha)

Pravo na **oslobađanje u cijelosti od plaćanja** mjesečne pristojbe ostvaruju: punoljetne 100 posto slijepe osobe- ratni vojni invalidi (RVI) ili invalidi policije I i II grupe 100 posto invaliditeta -punoljetne osobe koje se liječe dijalizom bubrega - gluhoslijepe osobe koje po jednom od oboljenja imaju invalidnost 100 posto

POVLASTICE U GRADSKOM I LOKALNOM PROMETU

Povlasticu u gradskom i lokalnom prometu mogu ostvariti osobe koje imaju tjelesno oštećenje ukupnog postotka od najmanje 70% bez obzira na dijagnozu, a koje su u mirovini ili prijavljeni pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje.

ČLANSKE POGODNOSTI U HAK-u

Hrvatski auto-klub odobrio je članovima udruge osoba s invaliditetom povlasticu kod učlanjenja u HAK na način da plaćaju umanjenu članarinu za 50%, i sniženu cijenu knjižice "Auto turing pomoć u RH". Te pogodnosti ostvaruju **osobe s tjelesnim oštećenjem od 50% i više**, te ostvaruje se po osobi, a ne po automobilu. To znači da **HAK-ovu pomoć članovi mogu zatražiti i ako nisu vlasnici automobila, odnosno za bilo koje vozilo kojim su u trenutku nezgode upravljali.**

MOBILNOST

Mobilnost osoba s invaliditetom bitno ovisi o tome kako su izgrađeni i uređeni prostori, objekti i sredstva u njegovoj životnoj i radnoj okolini.

Zakon o gradnji NN (153/13, 20/17, 39/19, 125/19)

- građevine moraju biti projektirane i izgrađene vodeći računa o pristupačnosti i uporabi od strane osoba smanjene pokretljivosti. Ako se rekonstruira građevina da bi se

osobama smanjene pokretljivosti osigurao nesmetani pristup, kretanje, boravak i rad, može se uz suglasnost Ministarstva odstupiti od temeljnih zahtjeva za građevinu.

Pravilnik o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 78/13) kojim se osigurava pristupačnost građevina za osobe s invaliditetom i smanjene pokretljivosti na način da im se osigura nesmetan pristup, kretanje, boravak i rad u tim građevinama na jednakoj razini kao i ostalim osobama.

Pravilnikom su propisani:

- uvjeti i način osiguranja nesmetanog pristupa, kretanja, boravka i rada osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti
- unapređivanje pristupačnosti građevina javne, poslovne, stambene – poslovne namjene,
- uvjeti i način jednostavne prilagodbe pristupačnosti građevina stambeno i stambeno – poslovne namjene.

Obvezni elementi pristupačnosti :

- elementi pristupačnosti za savladavanje visinskih razlika,
- elementi pristupačnosti neovisnog življenja i
- elementi pristupačnosti javnog prometa.

Obvezni elementi pristupačnosti primjenjuju se odabirom najpovoljnijeg rješenja u odnosu na namjenu i druge značajke građevine.

Za osiguranje uvjeta nesmetanog i neovisnog kretanja osoba s invaliditetom i smanjene pokretljivosti **u javnom prometu služe slijedeći elementi pristupačnosti:**

Stajalište i peron; parkirališno mjesto; javna pješačka površina; semafor; pješački prijelaz; pješački otok i rakrižje.

CARINA

Osobe s invaliditetom uz određene uvjete ne plaćaju carinu pri **uvozu posebno prilagođenog osobnog automobila** ako imaju tjelesno oštećenje i to:

- **80% ili više tjelesnog oštećenja nastalog zbog oštećenja donjih ekstremiteta, odnosno oštećenja hrptenjače ili centralnog živčanog sustava, koje ima za posljedicu oštećenja funkcije donjih ekstremiteta i**
- **100% zbog oštećenja donjih i drugih ekstremiteta, funkcije bubrega (dijalizirani bolesnici), vida (slijepe osobe), te tetraplegijskih ili paraplegijskih bolesti**

U postupku izdavanja rješenja status osobe s invaliditetom u utvrđuje se na temelju jednog od sljedećih dokumenata:

- **rješenja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje**
- **nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom ili**
- **rješenja nadležnog Centra za socijalnu skrb.**

GODIŠNJA NAKNADA ZA CESTE PRI REGISTRACIJI OSOBNOG AUTA

Pravo na neplaćanje godišnje naknade za ceste pri registraciji osobnog auta imaju osobe s 80% ili više postotaka tjelesnog oštećenja, odnosno osobe kod kojih je utvrđeno tjelesno oštećenje koje ima za posljedicu nesposobnost donjih ekstremiteta 60% ili više.

CESTARINA ZA UPORABU AUTOCESTA - (MOSTA, TUNELA I SL.)

Potvrde / smart kartice koje je do stupanja na snagu ovoga Zakona izdalo društvo Hrvatske autoceste d. o. o. prema odredbama Zakona o cestama (»Narodne novine«, br. 84/11., 22/13., 54/13., 148/13., 92/14., 110/19., 144/21., 114/22. – Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 114/22. i 4/23. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) važe do izdavanja Nacionalnih iskaznica za osobe s invaliditetom, a najduže šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o povlasticama uz promet (NN 133/23).

Besplatan prijevoz na trajektnim linijama

Iskaznice za pomorski prijevoz osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju (Iskaznica za osobe s invaliditetom) koje je do stupanja na snagu ovoga Zakona izdala Agencija za obalni linijski pomorski promet prema odredbama Zakona o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu (»Narodne novine«, br. 19/22.) važe do izdavanja Nacionalnih iskaznica za osobe s invaliditetom, a najduže šest mjeseci od dana stupanja na snagu Zakona o povlasticama u prometu-15.05.2024 g.

GODIŠNJI POREZ NA OSOBNIM AUTOMOBIL

Ne plaćaju osobe s invaliditetom koje su za isti auto bile u cijelosti oslobođene od plaćanja carine i poreza na promet odnosno poreza na dodanu vrijednost temeljem Zakona o lokalnim porezima (NN br.114/23.)

PRAVILNIK O UPORABI PARKIRALIŠNE KARTE ZA OSOBE S INVALIDITETOM

Zahtjeve za izdavanje parkirališne karte obrađuju upravna tijela u županijama nadležna za promet, odnosno upravno tijelo Grada Zagreba nadležno za promet.

Parkirališne karte koje su do stupanja na snagu ovoga Zakona o povlasticama u prometu (NN 133/23) izdane na temelju Zakona o sigurnosti prometa na cestama (»Narodne novine«, br. 67/08., 48/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 74/11., 80/13., 158/13. – Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, 92/14., 64/15., 108/17., 70/19., 42/20., 85/22. i 114/22.) važe šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona (do 15.05.2024.godine).

OSTALA PRAVA

Prema Zakonu o porezu na dohodak (NN 121/19;32/20;114/23) olakšice su:

- **neoporezivi darovani primici za zdravstvene potrebe** - to su: operativni zahvati, liječenja te nabava lijekova i ortopedskih pomagala, troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove i slično, ali samo ako navedene usluge ili dobra nisu plaćeni obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem, niti na teret sredstava fizičke osobe;

- **novčane nagrade za osvojene medalje se također ne smatraju dohotkom** - riječ je o novčanim nagradama isplaćenim iz Državnog proračuna ili proračuna jedinica lokalne i područne samouprave, za medalje osvojene na Olimpijskim igrama, Paraolimpijskim igrama, Olimpijskim igrama gluhih te svjetskim i europskim prvenstvima za osobe s invaliditetom ;-

Neoporezivi dio dohotka (osnovni osobni odbitak) - može se uvećati za 1,6 osnovice osobnog odbitka za svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svako dijete, ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, *utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100 posto i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na doplatak za pomoć i njegovu odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. U tom slučaju se osnovni osobni odbitak uvećava za 497,71 eura (3750 kuna) mjesečno.* Zatim, osnovni osobni odbitak se može uvećati za *0,4 osnovice osobnog odbitka svakom poreznom obvezniku, odnosno njegovom uzdržavanom članu uže obitelji i djetetu kojima je rješenjem donesenim prema propisima o mirovinskom osiguranju, zaštiti vojnih i civilnih invalida rata, socijalnoj skrbi, odgoju i obrazovanju te prema drugim posebnim propisima utvrđena invalidnost ili tjelesno oštećenje, manje od 100 posto. U tom slučaju se osnovni osobni odbitak uvećava za 132,72 eura (1000 kuna) mjesečno.*

poticaji za zapošljavanje osoba s invaliditetom - obveznicima poreza na dohodak koji obavljaju samostalne djelatnosti dohodak se u poreznom razdoblju može dodatno umanjiti za iznos isplaćenih plaća i uplaćenih doprinosa na plaću novim radnicima. Porezni obveznik može pravo na umanjenje dohotka za isplaćene plaće i doprinose na plaću novih radnika koristiti godinu dana od dana njihovog zaposlenja, a iznimno pravo na umanjenje dohotka za isplaćene plaće i doprinose na plaću novih radnika – osoba s invaliditetom može koristiti tri godine računajući od dana njihova zaposlenja.

Prema Zakonu o porezu na dodanu vrijednost (NN 106/18, 121/19 i 33/23)

olakšice se odnose na: **-medicinsku opremu, pomagala i druge sprave po stopi pet posto** - PDV se obračunava i plaća po sniženoj stopi od pet posto na medicinsku opremu, pomagala i druge sprave koje se koriste za ublažavanje liječenja invaliditeta, isključivo za osobnu uporabu osobe s invaliditetom, propisane Pravilnikom o ortopedskim i drugim pomagalima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

TURISTIČKA PRISTOJBA

Temeljem **Zakona o turističkoj pristojbi (NN 52/19;32/20;42/20)** ne plaćaju boravišnu pristojbu kada borave izvan svog prebivališta:

- **osobe s invaliditetom od 70% i većim i jedan pratitelj,**

predočenje članske iskaznice udruge osoba s invaliditetom, odnosno rješenja o tjelesnom oštećenju ili druge isprave.

JAVNOBILJEŽNIČKE, UPRAVNE I SUDSKE PRISTOJBE

Temeljem **Zakona o javnobilježničkim pristojbama (NN 10/23)**

pored ostalih oslobođeni su od plaćanja pristojbi: **osobe s invaliditetom na temelju odgovarajućih isprava kojima dokazuju svoj status, što je propisano člankom 10. st. 1. t. 3. Zakona, organizacije koje se bave zaštitom osoba s invaliditetom (udruge) u obavljanju svojih djelatnosti**, invalidi domovinskog rata i socijalno ugrožene osobe - temeljem socijalne iskaznice, potvrde o imovnom stanju, kao i umirovljenici koji primaju zaštitni dodatak uz mirovinu, kao i u slučaju kada sud oslobodi od plaćanja javnobilježničke pristojbe stranku koja prema svom općem imovnom stanju ne može podmiriti pristojbe bez štetnih posljedica za nužno uzdržavanje sebe i svoje obitelji.

Temeljem **ZAKONA O UPRAVNIM PRISTOJBAMA (NN 114/22)** za određene spise i radnje ne plaća se *upravna pristojba i to: u svezi ostvarivanja prava iz radnog odnosa, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, socijalne skrbi, doplatka za djecu i dr. Upravnu pristojbu ne plaćaju - pored ostalog - udruge osoba s invaliditetom u obavljanju svoje osnovne djelatnosti, invalida domovinskog rata, supružnici, roditelji i djeca branitelja poginulih, zatočenih i nestalih, te prognanici i izbjeglice, kao i svi socijalno ugroženi građani - uz dokaz o imovnom stanju kojeg izdaje nadležna porezna služba. Oslobođenje od plaćanja pristojbe u upravnom sporu obuhvaća i podneske podnesene prije prijedloga za oslobođenje od plaćanja pristojbe, ako je prijedlog podnesen prije isteka roka određenog za plaćanje pristojbe.*

Temeljem **ZAKONA O SUDSKIM PRISTOJBAMA (NN 118/18, 51/23) temeljem čl.11 st.1 , t.5** ove pristojbe ne plaćaju:

- **osobe s invaliditetom, na temelju valjane odgovarajućih isprava kojima dokazuje svoj status,**
  - korisnici socijalne skrbi koji primaju zajamčenu minimalnu naknadu
  - humanitarne organizacije i organizacije koje se bave zaštitom obitelji poginulih, nestalih i zatočenih u obavljanju humanitarne djelatnosti **te organizacije osoba s invaliditetom**
  - djeca kao stranke u postupcima radi uzdržavanja ili u postupcima o tražbinama na temelju tog prava
  - stranke koje traže vraćanje poslovne sposobnosti
  - stranke koje pokreću postupke o pravima iz obveznog mirovinskog i obveznog zdravstvenog osiguranja, o pravima nezaposlenih osoba na temelju propisa o zapošljavanju i pravima s područja socijalne skrbi
  - stranke koje pokreću postupke za zaštitu ustavom zajamčenih ljudskih prava i sloboda protiv konačnih pojedinačnih akata.

Status osoba s invaliditetom dokazuje se odgovarajućim ispravama nadležnih tijela, umjesto konkretnom ispravom Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom za koju se u praksi utvrdilo da se ne može izdati u svim slučajevima. Time se otklonilo ograničenje u ostvarenju priznatog prava na oslobođenje od pristojbe osoba s invaliditetom.

Sud će osloboditi od plaćanja sudskih pristojbi stranku koja prema svom općem imovnom stanju ne može podmiriti sudsku pristojbu bez štetnih posljedica za nužno uzdržavanje sebe i svoje obitelji. Protiv rješenja o oslobođenju od plaćanja pristojbe nije dopuštena posebna žalba. Stranka je dužna uz prijedlog za oslobođenje od plaćanja pristojbe podnijeti i potvrdu o imovnom stanju koju izdaje Porezna uprava Ministarstva financija.

PRIJEVOZ SPECIJALNO PRILAGOĐENIM VOZILOM

Osobe koje se kreću pomoću invalidskih kolica ili imaju teška motorička oštećenja mogu u Gradu Zagrebu koristiti besplatan prijevoz specijalno prilagođenim vozilom, po odobrenju direktora ZET-a, prema prijedlogu i popisu dostavljenom od Odjela za zaštitu osoba s invaliditetom Gradskog ureda za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje. Trasa kretanja vozila određuje se prema potrebama korisnika prijevoza unutar administrativnih granica Grada Zagreba, te do zračne luke Zagreb.

SAVJETOVALIŠTE I PRAVNA POMOĆ

Članovi udruga mogu koristiti besplatno pravno savjetovalište, odnosno pravnu pomoć tj. dobivanja informacija, uputa, sastavljanje molbi, žalbi, tužbi, i drugih podnesaka i predstavki i to iz područja: mirovinskog i osiguranja, zdravstvenog osiguranja, radnih odnosa, upravnog postupka itd.

Ova služba, koju vodi dipl.pravnik gđin. Leke Sokolaj od 8,00 do 15,00 sati u prostorijama Hrgovići 47, broj telefona 4812 383, 48 29 295 fax: 48 29 076 i e-mail: info@hsuir.hr

NACIONALNI DAN INVALIDA RADA HRVATSKE

21. OŽUJKA

Misija koju promiče HSUIR kroz svoje dugogodišnje djelovanje je društvo bez predrasuda i diskriminacije prema osobama s invaliditetom

HRVATSKI SAVEZ UDRUGA INVALIDA RADA

Hrgovići 47 10 110 Zagreb

Tel; 01 48 29 29

www.hsuir.hr

e-mail; info@hsuir